

Orion CTV321/325/328

1994 végén került forgalomba a fenti készülék család az Orion -tól. A típuscsalád tagjai a következők: CTV321M, CTV321MTX, CTV325M, CTV325MTX, CTV328M, CTV328MTX, CTV328ST és CTV328STTX. A típusjelölésben az első számjegy a típuscsaládra, a második-harmadik a képcső méretre, az M a mono, ST az ál stereo hangos kivitelre, a TX pedig a beépített teletext dekóderre utal.

Jellemző adatok:

- PAL/SECAM szabványú TV jelek vételi lehetősége az összes B/G és D/K szerinti csatornán (VHF-, kábel-, hiper- és UHF sávban)
- Feszültség szintézeres hangoló rendszer automatikus vagy kézi állomáskereséssel, AFC áramkörrel
- 90 közvetlenül, vagy léptetéssel elérhető - programhely törlési lehetőséggel.
- Minden funkcióra kiterjedő képernyő kijelzés (OSD).
- 42 nyomógombos IR távvezérlő
- Szupersarkos, lapos, sötét képernyőüvegű képcső mindhárom méretben.
- kikapcsolás: 15 perces lépésekben 2 óráig előre beállítható, a TV -jel megszűnése után 5 perccel automatikusan.
- Hangcsatorna: az M típusoknál mono hangos, az ST típusoknál AV bemenetről stereo, antennabemenetről alsztereoóra kapcsolható. Az alsztereo-beállítás programhelyenként eltávolítható.
- Csatlakozók: EURO-SCART RGB be menettel, S-VHS videó- és hang jelt bemenet, 6,3mm -es fejhallgató kimenet. Az ST típusoknál külső hangszugárzó kimenetek.
- TX típusok: ECCT (fokozottan számítógép-vezérelt) dekóder hatnyelvű, a magyar nemzeti karaktereket is helyesen megjelenítő karakterkészlettel, 4 automatikusan vagy egyénileg kiválasztott oldaltárolására képes memóriával, szám és szín szerinti oldalválasztással, a várakozási időalatti műsornézési lehetőséggel.

Mechanikai felépítés

A típuscsaládon belül a készülékek 28, 25 és 21 "-es képcső mérettel készülnek. A 28"-es képcsővel szerelt változatot ál sztereóhangos kivitelben is gyártják. A típuscsalád minden tagja lehet teletext-dekóderes is.

A készülék négy fő egységre bontható:

- vezérlő- és jelfeldolgozó egység (a továbbiakban jelfeldolgozó),
- eltérítő és tápegység (a továbbiakban eltérítő),
- videó végfokozat (a továbbiakban video) és a
- kezelőegység.

A fő egységek paneljai vezetékkel csatlakoznak egymáshoz. A jelfeldolgozó és az eltérítő nyák-lemeze a káva fenéklapjára rögzített műanyag sínekbe van becsúsztatva.

Javításkor a lapok hátrahúzhatók és a csatlakozók bontás után kivehetők. A videó panelt a képcső foglalat rögzíti a képcsőre. A kezelőegységet rugalmas műanyag rögzítő fülek tartják a káva első oldalán szereléskor a kávból kitolható. A hangszóró(ka)t körmös rögzítők tartják. A hálózati kapcsoló belülről az előlapra van csavarozva.

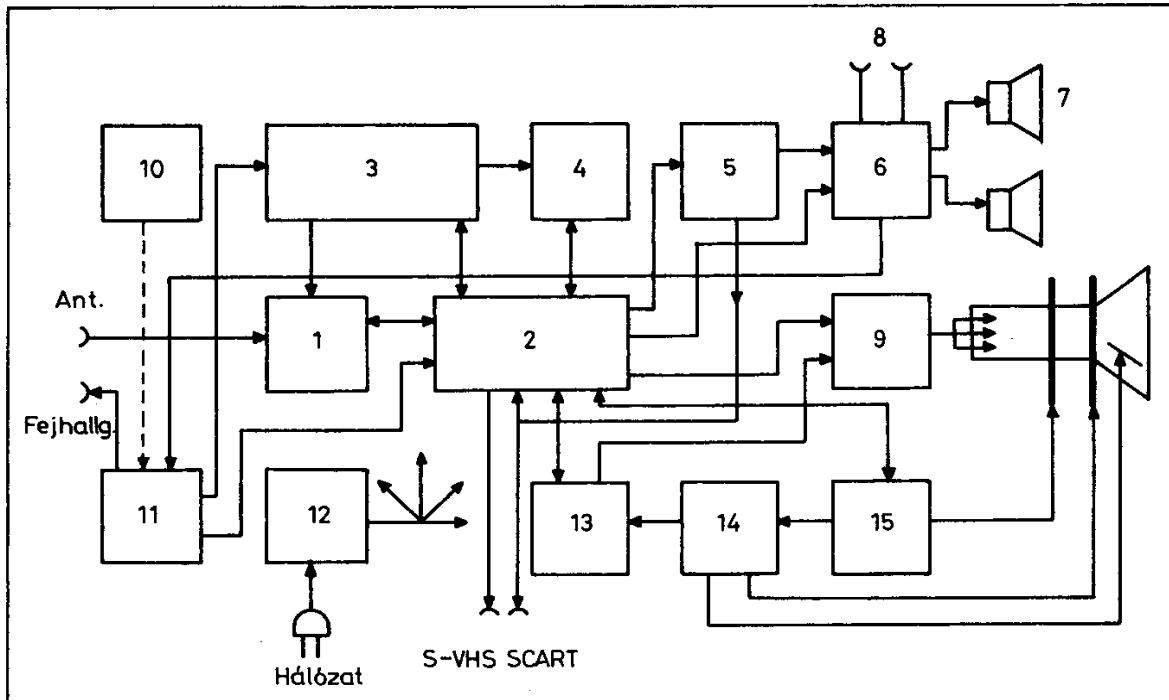
Jelfeldolgozó lapból kétféle van: mono és alsztereo.

TX típusoknál a TX dekóder modulként csatlakozik a jelfeldolgozó panelra a nem TX- típusoknál a modulcsatlakozóba egy modulhelyettesítő lap kerül.

Az eltérítő nyák felépítése lépcsőméret függő, tehát a 110°-os illetve a 90°-os képcsőhöz más-más eltérítő panel kerül beépítésre. A videó lap és a TX- modul típus független.

Kezelőegységből is kétféle, mono és álsztereó változat létezik. A jelfeldolgozó panel és a teletext modul panelja felületszerelt technológiával készül a többi hagyományos furatos beültetési technológiával.

Az ábrán a készülék tömbvázlata látható:

A készülék tömbvázlata

Jelfeldolgozó- és vezérlőegység:

- (1) tuner
- (2) jelfeldolgozó
- (3) vezérlő
- (4) TX dekóder
- (5) álsztereó hangfokozat (ST)
- (6) hang végfok
- (11) kezelőegység

Eltérítő- és tápegység:

- (7) jobb oldali hangszóró (ST)
- (8) külső hangszugárzó csatl. (ST)
- (9) video végfokozat
- (10) távvezérlő
- (12) tápegység
- (13) vízszintes eltérítés
- (14) rászter korrektor
- (15) függőleges eltérítés

Biztonsági előírások, tanácsok

Biztonsági előírások, tanácsok A készüléknek javítás után is eleget kell tennie a biztonsági, élet- és zavarvédelmi előírásoknak, valamint a gyári specifikációnak. Ennek érdekében cserealkatrészként ne használjon az eredetinel kisebb terhelhetőségű vagy rosszabb minőségű alkatrészt, a ~ biztonsági jelzéssel ellátottakat pedig szigorúan csak az előírtakkal pótolja! Javításkor a készüléket leválasztó transzformátorról üzemeltesse. A készülék tápegység-transzformátorának primer oldalán lévő alkatrészek hálózati feszültségen vannak. A készülék készenléti üzemmódban is áramütés-veszélyes! Feszültség mentesíteni pl. a hálózati csatlakozó kihúzásával lehet. A beállítási műveleteket legalább 15 perc melegezési idő után, a névleges hálózati feszültségen, a megadott feltételek megtartásával végezze. Alacsonyabb hőmérsékleten tárolt készüléket páralecsapódás miatt csak szobahőmérsékletre történő felmelegedés után szabad bekapcsolni. A hátlapot a 4 db rögzítő elem 90°-kal balra történő fordítása után lehet levenni. Az IC 351, 352, 353, 301, 302 és 303 MOS integrált áramkörök sztatikus potenciál- különbségekre nagyon érzékenyek. Mielőtt az IC-t megérinti, kézbe veszi, leteszi, másnak átadja, a potenciálkülönbséget szüntesse meg: a saját testfelületén felhalmozódott töltést süsse ki földelt fémtárgy (pl. fűtőtest, vízcsap) megérintésével. MOS IC-t úgy adjon át másnak, hogy az ön szabad kezével megfogott kezébe beleteszi. Beforrasztani csak földelt pákával szabad. Először a pákát nyomja a forrasztandó

felülethez, és csak ezután a forrasztóónt. Felületszerelt lapokon mérőtűskével (pl. krokodilcsipeszbe fogott injekciós tűvel) mérjen. Az SMD alkatrészek a NYÁK -lapon ragasztással és forrasztással vannak rögzítve. Kiforrasztáskor először távolítsa el a forrasztóónt önleszedő harisnyával, majd a chip közepét forrasztópákával melegítve a ragasztót lazítsa fel. Ekkor hegyes csipesszel kissé elfordítva az alkatrész eltávolítható. Pótolni csak azonos értékű és méretű chippel lehet, amelynek beforrasztásához használjon hegyes pákabetétet és vékony forrasztóónt. A felületszerelt lap mechanikai igénybevételre (rázás, hajlítás, csavarás, dörzsölés) érzékeny, raktározása, szállítása gondosságot igényel.

Jelfeldolgozó egység (1. ábra)

Az Eurotuner

A hangolóegység az összes OIRT, illetve CCIR szabvány szerinti TV csatorna vételére alkalmas 48MHz-től 680MHz-ig, - beleértve a 300MHz...470MHz közötti hipersávot is. Szimmetrikus KF kimenete közbeiktatott erősítő nélkül is alkalmas a felületi hullámszűrő meghajtására.

A video KF-fokozat

A tuner KF-kimenőpontjain megjelenő jel az S100 felületi hullámszűrőre kerül, amely a nemkívánatos jeleket elnyomja, a KF jel hasznos összetevőit pedig, az optimális demoduláláshoz szükséges arányban engedi az IC100, TDA8362 típusú, multinormás tv- processzor 45, 46-os KF bemenetére. A hullámszűrő kapacitív jellegű impedanciáját L103 hangolja ki ohmossá.

A KF jel feldolgozásához szükséges szinte összes teendőt a tv-processzor látja el: szabályozott KF-erősítő, videó demodulátor, AFC és AGC szabályzójel-előállító, intercarrier limiter, FM demodulátor és AV kapcsoló. A TDA4661 soridejű késleltető IC-vel együttműködve PAL/NTSC dekóder, a TDA8395-tel együtt SECAM-dekóder, külső RGB bemenettel RGB szabályzókör, szinkronjel-leválasztó, vízszintes és függőleges vezérlőjel-, valamint homokvár impulzus-generátor. Mindezen feladatok elvégzéséhez a tv- processzornak 8V-os tápfeszültségre, egyetlen, hangolást igénylő rezgőkörre és meglehetősen kevés egyéb külső alkatrésze van szüksége. A kivezetések egy részének többszörös kihasználásával (pl. a bemenetre a vezérlőjel kondenzátoron keresztül, a kapcsolójel CD csatolással érkezik) elérték, hogy egy 52 lábú tokba befér.

A videó demodulátor referenciavivőjét a 2. és 3. lábra csatlakozó L100 detektorkör regenerálja a KF jelből. Ugyanezzel a 38,9 MHz-es jellel működik az AGC- fokozat is. Az AFC képtartalom független működését egy sample-and-hold áramkör biztosítja. A videó demodulátorhoz egy azonosító áramkör is kapcsolódik, amely az automatikus csatornakeresést és a hangolás alatti némitást vezérli. Kimenetéről (4-es láb) az Ident jel a vezérlő egységben található IC351-es 34. kivezetésére kerül. Az Ident jel videojel hiányában L-szintű - ekkor a némitás is működik - videojel érzékelésekor pedig H-szintű.

A detektált KF jel a 7 -es lábon jelenik meg. Útja T101 emitterkövető után elágazik. Intercarrier hangjelrészre S102, S104 kerámia rezonátorok által szelektálva az IC hang - KF bemenetére, a hangvivőtől S101, S103 kerámia szívókörök által megtisztított videojel pedig egyrészt a szindekóder bemenetére, másrészt T107 emitterkövetőn át a SCART - csatlakozó 19-es csatlakozópontjára kerül.

Az AFC jel a tv-processzor 44-es ki-vezetésén, a tuner szabályzófeszültsége a 47-es kivezetésen jelenik meg. Az AGC időállandót meghatározó C146 a 48-as lábra csatlakozik. A tunerszabályozás indulását a 49-es lábra kötött R201 potméterrel lehet beállítani.

A hang KF-fokozat

A hangfeldolgozó rész jel-zavar viszonyának javítása céljából az L100 detektor "cross-color" kört is: a tv-processzor 1-es és 3-as kivezetései közötti tekercsrész és a C124 alkotta szívókör 36MHz környékén jelentős csillapítást okoz. Hatására a regenerált KF - vivő 36MHz-es jelet gyakorlatilag nem , így hang KF jel csak a KF kép- és hangvivő frekvenciakülönbségként jön létre, és nem a 2,75 MHz-es, illetve 3,75 MHz-es videojelek felharmonikusaként.

A CVBS jel az 5102 5,5MHz-es rezonátorra közvetlenül, az 5104 6,5MHz -esre pedig R209 elválasztó ellenálláson át jut - az ún. "7 MHz-es zavar" csökkentése érdekében. Egyes kábeltévé-társaságok az OIRT szabvány szerinti 9MHz-es csatornakiosztás mellett a CCIR szerinti 7MHz-est is használják (ezt a magyar kábeltévé-szabvány sem tiltja az egyértelműen). Az S100 kétnormás felületi hullámszűrő +7MHz-es szomszéd képívőre nem biztosít megfelelő szelektivitást (6,5MHz-en még 14 dB -es hangpad van). Így az 5,5 MHz -es hasznos hang KF - jel mellett 6,5 MHz -en jelentős zavaró videojel kerül a szomszédos tv-csatornából a hangcsatornába. Ha ennek a szintjét R209-cel kissé csökkentjük, az FM demodulátor már el tudja nyomni, de az OIRT hangérzékenység még nem romlik érezhető mértékben.

A tv-processzor 5-ös lábára csatolt intercarrier hangjel határoló fokozatra jut. Ugyanezen a lábon egyenfeszültséggel hangerőt lehet szabályozni. Ez a lehetőség csak a mono típusoknál van kihasználva, az ST típusok hangerőszabályozása más megoldású.

A többnormás FM demodulátor PLL áramkörrel működik, így hangolást nem igényel. A deemfázis - kondenzátor (C125 +C196) a tv-processzor 1-es IC-lábara csatlakozik. Ugyaninnen lehet szabályozatlan (350 mV eff) hangjelet levenni, amely a mono típusoknál T108 emitterkövetőn át a SCART csatlakozó 1-es és 3-as kivezetésére kerül. A szabályozott, maximális hangerő-beállításban 700 mV eff nagyságú hangjel az IC 50es lábán jelenik meg.

A színdekóder

Az S101, S103 hangvívő-szívókon át a tv-processzor 13-as dekóder bemenetére érkező belső CVBS jelnek prioritása van az esetleg egyidejűleg a SCART 20-ról a 15-ös dekóder bemenetre érkező külső videojellel szemben. Ez utóbbi csak AV állásban jut tovább, amikor a vezérlőegység AV kimenetéről kapott H-szint hatására T109, T106 kapcsoló átvált, és a vezetővé váló DIII -en át a 48-as IC-láb (KF AGC) feszültsége megnövekszik, a nagyfrekvenciás és KF képcsatorna lezár, így a 13-as bemenetre nem érkezik belső CVBS jel.

A dekóder bemenetről a videojel egy színjel sávszűrőből és szívókörből álló integrált videoszűrőre kerül. A szűrők girátor-áramkörrel vannak megvalósítva (induktív jellegű, egyenfeszültséggel hangolható impedancia előállításra kondenzátor és műveleti erősítő felhasználásával), és automatikus hangolásúak. A színjelszűrő csak akkor hatásos, ha a vezérlő által kapcsolt AV kapcsoló és színjel bemenet (16os láb) föld- vagy tápfeszültség-potenciálon van (TV-, illetve AV állás). A K100 kapcsoló S-VHS állásban - fél tápfeszültségnél - a szűrő kikapcsolt állapotban van és az áramkör S-VHS jel fogadására és feldolgozására alkalmas.

Ugyancsak girátor-áramkörös megoldású az integrált Y késleltetés és a video kiemelés (peaking) késleltetése is. A video szűrő kimenetén a jel útja háromfelé ágazik: a szinkronleválasztó, az Y - csatorna, valamint a PAL/NTSC szín dekóder felé. Ez utóbbi AGC erősítőt, automatikus normafelismerőt, kristályoszillátort, színkioltó (killer) áramkört és szinkülönbségjel-demodulátorokat tartalmaz. A referenciavívő 90°-os kapcsolgatása az IC-n belül történik, a demoduláció szöge és a szinkülönbségi jelek erősítésaránya a bejövő jel normájának megfelelően áll be. A dekódolt alapsávi R Y és B-Y jelek a tv-processzor 30-as és 31-es IC-kivezetésén jelennek meg.

Aszerint, hogy a 34, 35-ös csatlakozási pontokra milyen kvarckristály kerül, egy- vagy többnormás (PAL, NTSC 4,43, NTSC 3,58) dekóder hozható létre, a TDA8395-tel kiegészítve pedig SECAM jelek dekódolására is alkalmassá tehető. Ha az NTSC - működés nem követelmény, a ki nem használt kristály- és színárnyalatszabályzó kivezetést (34-es és 27as láb) 1-1 ellenálláson keresztül tápfeszültségre lehet kötni. Ekkor a dekóder nem keresi az NTSC jelet és a kapcsolás jelentősen egyszerűsödik: a vívőfrekvenciás színjel a most színjel kimenetként szolgáló 27-es lábról vezethető a SECAM dekóderre. Az NTSC - opció kihasználása esetén ehhez külső videokapcsoló áramkörre lenne szükség.

A SECAM-dekóder

A TDA8395 önkalibráló, teljesen integrált dekóder a TDA8362 TV processzorral együttműködésben a SECAM színjelekből alapsávi R-Y B-Y szinkülönbségi jeleket hoz létre (az Y jelet nem dolgozza fel). A TDA8395 vívőfrekvenciás és alapsávi szűrőket, PLL -es FM - demodulátort és azonosító áramkört tartalmaz. Bemenőjelet a tv-processzor színárnyalat/színjel kimenetéről (27-es kivezetés) kap a 16-os bemeneti pontra. A kioltáshoz és burst - kapuzáshoz a TDA8362-ből (38-as lábról) kétszintű homokvárimpulzust, azonosításra pedig a 32-es kivezetésről kap jelet. Ha az egyenszint 5V, illetve 2,8V-nál nagyobb, a jel nem PAL-, tehát SECAM - jelként

feldolgozható, ha 1V, illetve 2V-nál kisebb, akkor a TDA8362 PAL - jelként azonosítja. A bemenőjel egy kapuzott, AGC - zett erősítő után a harangszűrőre kerül, amely szintén girátor - típusú, és kép visszafutásonként rezonanciafrekvenciára hangolódik. Az alapsávi deemfázis a PLL -hez kapcsolódik: a PLL hangoló feszültsége által szabályozott. Az azonosítás módja nem választható meg, csak sorazonosítás lehetséges. Az alapsávi szinkülönbségi kimenőjelek a 9, 10-es lábón jelennek meg maximálisan 5, illetve 7kHz feketeszint hibával. A 600 ohm -os kimenő impedanciák nem - SECAM jel esetén 1Mohm-ra nőnek. A SECAM szinkülönbségi jelek amplitúdója a PAL kimenőjelekének kétszerese.

Miután jel egyszerre csak az egyik dekóder kimenetén lehet, a megfelelő PAL-, illetve SECAM - szinkülönbségi jelkimenetek egyszerűen párhuzamosan köthetők a TDA4661 alapsávi soridejű késleltető IC (1 soridejű késleltetésű, kapcsolt kapacitáselven működő fésűszűrő (2. ábra) 14-es, illetve 16-os bemenetei előtt. A szinkülönbségi jelek az IC egyik-egyik csatornájába jutnak. Csatornánkénti szintrögzítés után mindkét csatornában létrejön a késleltetés nélküli és a késleltetett szinkülönbségi jel, amelyeknek összegzése után a kimeneten minden sorban lesz R-Y és B-Y jel (2. ábra). A fésűszűrők 3MHz-es órajelét egy integrált 6MHz-es VCO állítja elő, amely az IC 5-ös lábára érkező homokvárimpulzus felhasználásával sorfrekvenciához kötött. A fésűszűrők kimenetén sample-and-hold kör és alul áteresztő szűrő tünteti el a 3 MHz-es órajelet a késleltetett szinkülönbségi jelekből.

A kimenő szinkülönbségi jelek a G-Y jel előállításához szükséges súlyozással jelennek meg. Az R-Y jel 1,05Vpp, a B-Y jel 1,33Vpp a vett jel normájától függetlenül.

Az RGB kimenőkör

A késleltető IC 11, 12-s kimeneteiről a szinkülönbségi jelek a 28, 29-es lábon át visszakerülnek a TDA8362-be, hol a szintrögzítés, majd az első mátrioxolás után kialakul belőlük a G-Y jel, majd egy következő mátrixfokozatban a szinkülönbségi jelekhez az Y jelet hozzáadva létrejönnek az RGB jelek. Ezek egy szintrögzítés és kimenőfokozaton áthaladva a TV processzor 20, 19 és 18-as kimenőpontjain jelennek meg. Ugyanerre a szintrögzítőre kerülnek a 22, 23, 24 -es bemeneteken át a külső RGB jelek, kioltó jelük pedig a 21-es lábára érkezik. A kioltójel 4V -os szintje felett az RGB kimenetek kioltódnak és a külső OSD, illetve TX jelek jelenhetnek meg a kimeneteken.

A tv-processzor 13-as, illetve 15-ös bemenetére érkező CVBS jel világosságjel tartalma (normától függetlenül) egy belső késleltető és képesítő (peaking) fokozaton át jut a második mátrixfokozatra. A 26-os lábára adott egyenszinttel a szintrögzítő fokozatokban az R-Y, illetve B-Y jelek nagysága, s ezzel a színtelítettség szabályozható. A 17-es lábón a fényerőszabályzó, a 25-ösön a kontrasztszabályzó feszültség mind a belső, mind a külső RGB jelekre hatásos. A kontrasztszabályzó bemeneten hat a sugáráram korlátozó áramkör is. Ennek bemenő jelét a TR602 sortrafó (lásd később az eltérítő egység rajzát) nagyfeszültségű tekercsének aljára kötött R613 ellenálláson fellépő sugáráram függő feszültség képezi. A küszöbérték feletti sugáráram hatására az ellenálláson keletkező negatív feszültség egyrészt a kontraszt csökkentésével megakadályozza a sugáráram további növekedését, másrészt a nagy sugáráram hatására létrejövő nagyfeszültség-csökkenés okozta függőleges képméret-növekedést kompenzálja a vezérlőjel csökkentésével.

A szinkronizáló áramkör

A videojel egy szintrögzítő és erősítő fokozat után kerül a szinkronjel-leválasztóra, melynek vágási szintje a szinkronjelek 50%-ánál van. A leválasztott szinkronjelek az 1. fázisdetektorra és a koincidencia detektorra jutnak. A koincidencia detektor ismeri fel a normát, és a sor oszcillátor szinkronizált állapotát. Az első PLL fázisdetektor nagy sztatikus meredeksége biztosítja, hogy a kép fázisa független a sorfrekvenciától.

A sor oszcillátor kétszeres sorfrekvencián rezeg. Frekvenciáját egy hangoló automatika a szindekoder kristály-oszcillátorával veti össze, így az oszcillátor frekvencia eltérése a névlegestől 2%-on belül van - szinkronizálatlan esetben is.

A sormeghajtó és homokvárimpulzusok generálása a 2. szabályozóhurokban történik. A tv - processzor - IC egy soroszcillátor-índító áramkört is tartalmaz. Felhasználásához a 10-es és 36-os IC-lábat a 8V-os tápfeszültségre kell kötni. Az első hurokszűrő a 40-es, a második a 39-es lábára van kötve. A sormeghajtó jel a 37-es, a homokvárimpulzus a 38-as lábón áll rendelkezésre. A 39-es lábára csatlakozó R188 potméterrel lehet a sorfázist állítani. A függőleges fűrészgenerátor meghajtó jele a sorfrekvenciából van leosztva. A visszacsatolt jel a 40-es

lábra érkezik, a függőleges vezérlőjel a 43-as lábról vehető le, a generátor külső alkatrészei a 42-es lábra csatlakoznak.

Az ősztereoó hangfokozat

Az ST típusoknál a TDA8362 hangerő szabályozási lehetősége nincs kihasználva. A hangjel a TV processzor 50-es lábáról a HEF4053 3x2 állású analógkapcsoló 3, 13-as bemenetére, az AV hangbemenetekről érkező - mono / sztereoó - külső hangjelek pedig az 5, 12-es lábaira érkeznek. Az AV kapcsolójel által T105-ön át működtetett 9, 10, 11-es kapcsolólábak H-szintje esetén a belső, L-szintjekor a külső hangjelek kerülnek a 4, 14-es kimenőpontokon át a TDA3810 sztereoó-álsztereoó hang-IC 2, 17-es bemeneteire. A vezérlő EFFECT-kimenetéről az IC 11-es lábára küldött kapcsolójel L-szintjénél (mono állás) a hangjelek változatlanul jutnak a 6, 13-as kimenetekre, H-szintjénél pedig (álsztereoó állás) az IC a két kimenőjel frekvencia -függő fázistolásával sztereoó szerű hatást hoz létre. A TDA3810 kimenetei-ről a hangjelek egyrészt a SCART 1, 3-as hangkimeneteire, másrészt a TDA1524A sztereoó szabályzó IC 4, 15-ös bemeneteire jutnak. Itt a 9, 10, 16-os lábakra kapcsolódó osztóval lineáris frekvencia átvitel van beállítva, az 1-es lábra adott egyenfeszültséggel pedig a 8, 11-es kimenőlábakon megjelenő R, L hangjelek hangereje szabályozható.

A T104, T103, T102 tranzisztorokból felépített koppanás gátló a ki- és be-kapcsoláskor fellépő tranzienseket szünteti meg oly módon, hogy ezen időtartamokra a végfok-IC bemeneteit földre zárja.

A hang végfokozat

Az összes típusban a TDA1521 rövid-záralló, hő megfutas ellen védett HIFI teljesítményerősítővel van felépítve a végfokozat. (A mono végfokozatnál csak az egyik csatorna van bekötve.) A végfok 23V -os tápfeszültségről aszimmetrikusan táplálva 7W hangteljesítményt tud leadni 8 ohm -os terhelésre. A hangerőszabályzás által befolyásolt vezérlőjel mono típusnál a TDA8362 50-es, álsztereoó-nál a TDA1524A 8-as és 11-es kimenőpontjáról érkezik a végfokozat 1-es, illetve 1-es (R) és 9-es (L) nem invertáló bemenetére. A bemenő pont(ok)nál koppanásgátló áramkör működik, amely be- és kikapcsoláskor rövidzárként hat. A készüléket csak készenléti állapotból lehet bekapcsolni. Készenléten T104 lezárt állapotban van, kollektor-ellenállásán át T103 (a pozíciószámok a mono típusokra vonatkoznak!) nyitófeszültséget kap a 23V-os hangtápfeszültségből, és a végfok bemenetét földre zárja mindaddig, míg a készüléket üzemi állapotba nem kapcsoljuk és a 12V -os tápfeszültség R162-C177-en át T104-et nem nyitja. Ezt a folyamatot késlelteti a T104 emittervezetékébe kötött D104 a nyitófeszültség növelésével, valamint C175, amelynek R162-n át a megnövelt nyitófeszültségre kell töltődnie a T103 lezárásához. Készenlétre kikapcsoláskor a 12 V os tápfeszültség megszűnik, T104 lezár, T103 vezet - és némít -, teljes kikapcsoláskor pedig a 12 V -os tápfeszültség előbb csökken le, mint a 23V, a töltéstároló C175-öt D105 leválasztja T104 bázisáról, így az még jóval a 23 V megszűnése előtt lezár, és T103 nyitásával megvalósul a koppanásgátlás.

A végfok IC2-es és 8-as invertáló bemenetei a C170 által hidegített 3-as féltápfeszültség-kivezetéssel vannak összekötve. A 4-es és 6-os kimenőpont(ok)nál levő RC-tag nagyfrekvenciás gerjedésgátlóként szolgál. A kimenőjel 1000 uF-os kondenzátor(ok)on át kerül a 8 ohm-os (a 21"-es típusoknál 16 ohm-os) hangszóró(k)ra - a fejhallgató-csatlakozón és az ST-típusoknál a külső hangsugárzó-csatlakozókon keresztül, melyek, használatuk esetén, a belső hangszóró(ka)t leválasztják.

A vezérlőegység (3. ábra)

A vezérlőutasítások a helyi kezelőgombokról X702-n, a távvezérlőből X703-on át érkeznek az IC351 vezérlő IC-re, amely hardverként a kapcsolási rajzon PCF84C641/503 típusjelzéssel szerepel, a token pedig a benne levő szoftver után CTV322S-nek van jelölve. Az IC 6 kbájtos ROM-ot és 128 k-bájtos RAM-ot tartalmaz. Feszültség-szintézeres hangolórendszerrel, LC- típusú OSD- oszcillátorral, öt digitál - analóg átalakítóval, valamint teletext interfésszel rendelkezik.

A vezérlő IC értelmezi és végrehajtja a vezérlőutasításokat, előállítja a venni kívánt csatorna kiválasztásához szükséges sáváltó- és hangoló feszültséget, működteti az AV és EFFECT- kapcsolót, beállítja a hangerő-, fényerő-, kontraszt- és szintelítettség szinteket, készenlétről üzemi állapotba, üzemből készenlétre kapcsol, és az aktuális értékeket - beállításuk folyamán és utána 5 másodpercig - kijelzi a képernyőn. A beprogramozott adatokat a kétirányú összeköttetést biztosító I²C- buszon kapja az IC602 "nem felejtő" tárolóból.

Az infravevőből- az utasítások a 35-ös lábra érkeznek, a kezelőgombokkal beadottak pedig a 13...19-es be- és kimenetekre. A hangoló-feszültséget az 1-es lábán megjelenő impulzusszélesség modulált jellel vezérelt T351 hozza létre. A munkaellenálláson (R401) jelentkező, a D386 Z-dióda által meghatározott amplitúdójú impulzussorozat háromfokozatú RC-tag integrálja egyenfeszültséggé. A vezérlőimpulzusokat egy 14 bites digitál-analóg átalakító termeli. "Durva" - nagy sebességű - hangolásra 7 bit szolgál. Ekkor a hangoló-feszültség 2^7 (128) értéket vehet fel. Finomhangolásnál minden "durva" lépcsőfok további hét fokozatra oszlik, ekkor a hangoló-feszültség 2^{14} (16 384) különböző értéket vehet fel 0 és 33V között. A helyi kezelőgombbal aktivizálható automatikus állomáskeresés nagy sebességgel indul. A hangoló-feszültség nagy lépésekkel történő növelése addig tart, amíg a 34-es bemenetre a TV processzorból Ident jel nem érkezik. Ekkor a hangolás kis lépésekben folytatódik mindaddig, míg a 9-es AFC - bemenetre érkező "AFC null átmenet" (2,5 V) - pontos adóra hangolást jelezve - a hangolást leállítja, ekkor a kijelzés eltűnik és a hang némítása megszűnik. Ha 5 MHz-en belül értékelhető AFC jel nem érkezik, akkor a hangolás nagy sebességgel folytatódik. A sávkapcsoló-feszültségeket a 7-es és 8-as lábakon megjelenő szintekből T352, T353, T354 és T357, valamint D359, D360 félvezetőkkel álló hálózat hozza létre. A 8-as láb H-szintje esetén T354 és T355 vezet: az UHF-sáv kapcsolódik, a 7-es láb H-szintje esetén pedig T352, T353-on át a VHF-3 kap sávkapcsoló feszültséget. A T357 mindkét esetben zárva marad, mert a D359 katódja D361 egyik vagy másik felén át pozitív potenciál van. D359 csak mindkét érintett IC-kimenet L-szintje esetén vezet, ekkor T357-en át a VHF-1 sáv kapcsolódik.

Az analóg funkciókat a kitöltési tényező változtatása útján szabályzó négyzögjelek a 2...5-ös kimeneteken jelennek meg. A négyzögimpulzust RC - szűrőtag integrálja szabályozófeszültséggé, amely 2^6 (64) értéket vehet fel. Az OSD kijelzés módja (szöveg vagy szimbólum), háttere, a hangolás beállítási ideje, a kihasznált analóg funkciók száma megválasztható. Az opcióválasztás nem programozással, hanem forrasztási pontok közötti diódás átkötésekkel történik: a 13...19-es helyi kezelőegység-kivezetéseknek a 20-as MDSTR kimenettel való összekötése (D351, D354), illetve össze nem kötése útján valósítható meg. Ha mono/sztereó váltásra nincs igény (mono típus), a 36-os láb földelt. Az alsztereó típusoknál viszont D353-on át szintén a 20-as lábbal van összekötve - ekkor a 37-es láb az EFFEKT utasításra H-szint jelenik meg. Az IC két oszcillátorral működik: a 28, 29-es lábra kivezetett hangolható LC - oszcillátor a képernyőkijelzéshez, a 31 és 32-es lábakhoz csatlakozó 10 MHz-es kristályoszcillátor pedig az időzítéshez szolgáltat órajeleket. A processzor 3,3 MHz-es órajele ebből van leosztva.

A 22...25-ös kivezetéseken megjelenő OSD jelek szinkronizálásához a vezérlő a 26, 27-es lábain vízszintes, illetve függőleges impulzusokat kap. Az OSD (R, G, B kioltó) kimenőjelek IC353 RGB - meghajtón (74LS241) keresztül - TX típusnál a teletext-kimenőjelekkel összegződve - vezérlik a színkódér R, G, B, BLAN bemeneteit.

A készüléket a vezérlő 41-es lábán levő szinttel lehet készenlétről bekapcsolni, illetve üzemi állapotból készenlétre kapcsolni. Itt a vezérlőutasításnak megfelelően készenléttben H-szint, üzemi állapotban L-szint mérhető.

Feszültségmentes állapotból történő bekapcsoláskor előbb épül fel az 5V -os tápfeszültség, míg a 33-as RESET láb feszültsége csak C368-nak az R392-n való feltöltődésével emelkedik H-szintre. Ekkor olvassa be a vezérlő a memóriából az inicializálási adatokat. Kikapcsoláskor viszont a 33-as láb feszültség szintje a D356-on keresztül együtt csökken a tápfeszültséggel.

A 12-es AV lábán AV utasításkor L-szint, egyébként (TV állásban) H-szint van. A kapcsolójel polaritását T359 fordítja meg a színkódér igényének megfelelően.

A processzorral az I²C-buszon (40-es láb: soros adatjel - SDA, 39-es láb: órajel - SCL) - keresztül együttműködő PCF8582 memória egy 2 kbit (8 x 256 bit) kapacitású EEPROM (elektromosan törölhető és programozható, csak olvasható tároló).

A teletext dekóder (4. ábra)

A CVBS-jel T107 emitteréről X301 2-es csatlakozópontján át érkezik a TX modulra, ahol T301 emitterkövetőn át jut az SAAS246AP/H integrált bemeneti processzor és teletext-dekóder 8-as bemenetére. Itt egy szintrögztítő és szinkronjel-leválasztó fokozat leválasztja belőle az összetett szinkronjelet (VCS) a kijelző fokozat órajelének fázisszinkronizálásához.

A CVBS-jel egy analóg-digitál átalakítón digitalizálva az adatjel-leválasztó és órajel generáló fokozatra kerül, amely leválasztja róla a teletext-adatjelet (TTD), és digitális PLL segítségével regenerálja belőle a 6,9375MHz-es teletext-órajelet (TTC).

Az IC fokozatait egy időzítőlánc látja el az összehangolt működéshez szükséges időzítő jelekkel, amelyeket a 2, 3, 4-es kivezetésekhez kapcsolódó 27 MHz-es kvarc-oszcillátor frekvenciájának a leosztásával állít elő. Az időzítőlánc egy teletext-szinkronjelet (TCS) is generál - közbeszótt változatban - a kijelző számára, ezenkívül egy jelminőség-ellenőrző detektort is tartalmaz. Ütemezi az adatbeléptetést és a karaktervillogatást is. A teletext adatok bevételezését - megfelelő (nem túl zajos) jelminőség esetén - a 2. ...22 sorokból engedélyezi.

A dekóder a bejövő TTC órajelű soros TTD jeleket 8 bit szélességű párhuzamos adatbájtokká alakítja, amelyeket egy bájt számláló tart nyilván és oszt szét tovább feldolgozásra. A memória-interfész az adott felhasználásban karakterkészlet-kiterjesztő packet feldolgozásának igénye esetén - négy szövegoldalt tud egyidejűleg a GM76C88L-15 típusú 8 x 8 kbit-es sztatikus RAM-ban tárolni. Oldalanként 1-1 adatfeldolgozó fokozat végzi az oldalak keresését, tárolását, frissítését. A memória-interfész kezeli a karaktergenerátort is. A 12 pont széles és - alapterületben - 10 sor magasságú karakterek karaktercím- és sorcím dekódolással választhatók ki a készletből. A 256 megjeleníthető karakterből 196 alfanumerikus a karakter- - ROM-ban van tárolva, a további 64 grafikus karakter a grafikai dekóderben keletkezik.

A ROM-ban tároltak nagyobbik része típus független (alapkarakter), a többi - nyelvenként 13 db - a teletext adás által kiválasztható nemzeti karakter.

Az IC típusjelzésében az utolsó betű a nemzeti karakterkészletre utal: az E- jelű a nyugat-európai (angol, német, svéd, olasz, francia, spanyol), a H jelű a kelet-európai (lengyel, német, svéd, szerb/horvát, cseh/szlovák, román) változat. Az opciós nyelvek - illetve karakterkészletek - közül a megfelelőt a TX jel PHCB (oldal-fejlesztő) bitjei választják ki. A magyar nyelvű teletext adások mindkét IC-változat esetén a svéd karakterkészletet választják. Az ebben nem szereplő speciális nemzeti karaktereket (á, f, ó, ő, ú, ü kis- és nagybetűk) a teletext-adás az ún. X/26-os packetben tartalmazza. Ennek feldolgozása és a kijelzett szövegoldal az érintett karakterek ezekre való kicserélése a TX- modul harmadik IC -jének, a CTV972S-nek a feladata. Ez egy különálló mikroprocesszor saját 10 MHz-es kvarc-oszcillátorral és eredetileg PCF 84C81A típusjelzéssel. Új "nevét" a ROM jába égetett speciális szoftvertől kapta.

Az SAA5246AP/H karaktergenerátorának push-pull RGB kimenetei (15, 16, 17-es láb) egyszerűen illeszthetők a színdekóder megfelelő bemeneteihez, a 19 -es BLAN kimeneten megjelenő kioltójelek lehetővé teszik a TV képen szövegsorok, ablakok megjelenítését vagy a teljes képernyő kioltását. A memória-interfész nyolc párhuzamos adat ki- és bemenettel (DO...D7) és 13 címkimenettel (AD...A12) rendelkezik a 8 kbájtos sztatikus RAM felé. Az oldalak kiolvasása és beírása az aktív alacsony OE (kimenet engedélyezés) és WE (írásegyeztetés) jellel vezérelt a 47-es, illetve 48-as IC-lábon át történik. A vezérlő IC-ből az utasítások az I2C-buszon át érkeznek a teletext dekóder I²C busz interfészére: a soros adatjel (SDA) a 14-es, a hozzá tartozó órajel (SCL) a 23-as lábán át.

A videó-végfokozat (5. ábra)

Az integrált áramköröknek köszönhetően erősítése és sáv szélessége nagy (8 MHz). A nagyfeszültségű DMOS - technológiával előállított TDA6101Q IC-k külön hűtőfelületet nem igényelnek. A műveleti erősítő jellegű integrált áramkörök nem invertáló bemenetének (1-es láb) feszültségét a T901-gyel felépített feszültséggenerátor stabilan tartja. Az invertáló bemenet (3-as láb) feszültsége - ezzel a fokozat munkapontja - R936, R937, R938 feketeegyensúly-beállító potméterekkel, vezérlőjelének nagysága - ezzel a fokozat erősítése - R904, R909, R914 fehéregyensúly-beállító potméterekkel szabályozható be. A végfok lapon kapott helyet a kikapcsolási fénypontot kioltó áramkör is. A készülék bekapcsolt állapotában T902-t sorimpulzusokból egyenirányított feszültség zárva tartja. Kikapcsoláskor a sorreltérítés hamarabb áll le, mint a tápfeszültség (illetve készenlétre kikapcsolva a tápfeszültség megmarad), T902 kinyit, kollektor feszültsége leesik, C911 pozitív fegyverzete földpotenciálra kerül és a kondenzátorban tárolt töltés a képcső vezérlőrácsát a katód kihűléséig zárva tartja. Arról, hogy közben a katódok feszültsége se essen le, a D906 gondoskodik a tápfeszültség ág megszakításával. Ezáltal a C906-ban tárolt töltés elegendő ideig működésben tartja a végfokot, függetlenül a többi fokozat 12V -os tápfeszültségének gyors megszűnésétől.

A kezelőegység (6. ábra)

Az infra érzékelőt és erősítőt, a működésjelző fénydiódát, a fejhallgató csatlakozót és mono típusnál a hangszóró-csatlakozót tartalmazza. A TFMS 5360 miniatűr infravevő egy IR- érzékelő PIN- diódát, szabályozott előerősítőt, vivőfrekvenciájú szűrőt, demodulátort és kimeneti erősítőt tartalmaz. Elektromos zavarok ellen a beépített árnyékoló keret, a környezeti fénytől az optikai szűrőtulajdonságú epoxitok védi. Demodulált kimenőjelét a vezérlő IC közvetlenül dekódolni tudja. A készenléti és üzemi állapotot az infravevő 5V -os tápfeszültségéről működő D750 fémdióda jelzi. A fej-hallgatócsatlakozó használatakor a belső hangszóró(k)at leválasztja és (mono, illetve álsztereó kivitelű) osztólánca beállítja a szabványos 120 ohm-os kimenőimpedanciát. A csatlakoztatott fejhallgatóra maximális hangerő beállítás esetén sem jut az épségét veszélyeztető teljesítmény.

A távvezérlő adó (7. ábra)

Az SAA3010P távvezérlő IC 32 rend-szercímen 64-64, összesen 2048 különböző utasítást tud kiadni impulzus-kódmodulált jelsorozatként. Az IC-nek nyolc (DRO...DR7) meghajtó kimenete és 12 db (XO...X7 és ZO...Z3) gombnyomás-érzékelő bemenetes van amelyek sor-oszlop elrendezésben mátrixot képeznek. Egy-egy keresztezési pont összezárásakor az IC kódolt jelcsomagot - vezérlő utasítás - küld a DATA - kimenetekre. A Z0. . . Z3 bemenetekenl mindez csak az S9M-bemenet (2-es láb) L-szintje esetén érvényes, H-szintjénél a Z - bemenetek a DR - kimenettel összezárva rendszer-címválasztóként hatnak. Egyszerre több mátrixpont összezárásakor a 18-as kivezetésre csatlakozó kerámiarezonátoros oszcillátor nem rezeg, az utolsóként elengedett mono gomb hatása érvényesül.

A 7-es DATA - kimeneten megjelenő kódjel négy részből áll:

- indítójel (1,5 bit-2 x logikai 1)
- ellenőrző jel (1 bit)
- rendszercím (5 bit)
- utasításjel (6 bit).

A 8-as MDATA kimeneten modulált kódjel jelenik meg.

A kimenőjelet a két tranzisztorból álló erősítőfokozat kimenetén diódák alakítják infravörös fényjelsorozattá.

A raszter korrektor

A 25"-es és 28"-es típusokban a nagyobb eltérítési szög (110°) miatt nagyobb K-NY irányú párnatorzítás keletkezik, mint a 90°-os képcsöveknél. Megszüntetéséhez a soreltérítő áramot a képernyő középső sorai felé növelni kell. A raszter korrektor az ehhez szükséges parabola alakú képfrekvenciás jelet állítja e16 a soreltérítő tekercs áramkörében lévő D651 diódás modulátor számára.

A soreltérítés modulálása 50 Hz es parabolajellel úgy jön létre, hogy az eltérítő-áramkör a moduláló jellel vezérelt ellenállásként viselkedő modulátordiódán át záródik. Lényeges, hogy a raszter korrekció a sorvisszafutó impulzusok nagyságát ne befolyásolja, mert ez a nagyfeszültség modulációját is jelentené. Mivel a nagyfeszültségű áramkör kondenzátorai sorfrekvenciára méretezettek (50 Hz-re nincs szűrőhatásuk), ezért a brumm látszana a képen. A C613 helyes értékválasztásával elérhető, hogy az eltérítő tekercs rendszerben periódusonként tárolt energia a raszter korrekciótól független legyen.

A T603, T04, T605-ből álló egyenáramú erősítő első tranzisztorának bázisa parabola alakú, emitere fűrészfog alakú jelet kap a függőleges eltérítő fokozatból. A parabolakomponens amplitúdóját, ezzel a korrekció mértékét R625-tel, a fűrészjel nagyságát, ezáltal a trapéztorzítást R662-vel lehet befolyásolni. Az erősítő munkapontja - vele a sorméret - R655-tel változtatható.

A [10a ábrán](#) illetve a [10b ábrán](#) a 25"-es és 28"-es típusok eltérítő egységének elvi kapcsolási rajzát adjuk meg. A raszter korrektor kapcsolási részletei a 10a ábrán találhatók.

A vízszintes eltérítés (8. ábra)

A tv-processzor által előállított és az eltérítő lapra X109/8 csatlakozóponton át érkező sorvezérlő impulzusokat T601 sormeghajtó Darlington-tranzisztor a TR601 meghajtó trafón át a T602 sorvégtranzisztor kapcsolatásához szükséges áramerősséggel erősíti. Az elektronsugarat eltérítő mágneses teret (az X601/3, 5 csatlakozón keresztül) az eltérítő tekercs árama hozza létre. Ez az áram az eltérítő tekercs és a C615 tangenskondenzátor által alkotott rezgőkörben folyik, így nem fűrészes, hanem szinuszos felütésű, ami a képcső laposságát következésképpen létrejövő "tangenstorzítást" (az elektronsugár azonos eltérítési szöghez tartozó útja a szélek felé hosszabb, mint középen) kompenzálja.

A T602 kapcsolótranzisztor az odafutás második felében vezet és rövidre zárja C614+C603 visszafutás-kondenzátort. Ekkor az eltérítő kört - kb. 170 ns periódusidővel - az eltérítő tekercs és C615 tangenskondenzátor alkotja. T^0 időpontban a fénypont a képernyő közepén van, az eltérítő áram nulla, a rezgőkör energiája a tangenskondenzátorban halmozódik fel. A kondenzátor az eltérítő tekercsen át kezd kisülni, a létrejövő áram a fénypontot eltéríti, a fénypont a képernyő jobb szélét T^1 pillanatban éri el. Ekkor a kapcsolójel T602-t lezárja, a visszafutási kondenzátor rövidre zárása megszűnik és így - a tangenskondenzátorral sorba kapcsolódva - az eltérítő körnek az odafutásnál lényegesen rövidebb visszafutási periódusidejét (kb. 24 ns) határozza meg. T^1 -kor a tekercs mágneses terében tárolt energia ebben a rezgőkörben lengve T^2 pillanatban az eltérítő tekercsben ugyanakkora, de ellentétes irányú áramot hoz létre, mint amekkora T^1 -pillanatban volt: a negatív csúcstértéket elérő tekercsáram a fénypontot a képernyő bal szélére viszi, azaz létrejön a visszafutás. T^2 pillanatban visszafutási kondenzátor feszültsége eléri a vele párhuzamos D605, D606 dióda nyitófeszültségét az vezetni kezd és visszaállítja az odafutási időállandójú eltérítő kört. A T^2 - T^3 szakaszban az áram az eltérítő tekercsből újra a tangenskondenzátorba folyik, és T^3 pillanatban - veszteségmentes állapotot feltételezve - újra a T^0 -beli viszonyok jönnek létre. A valóságos viszonyok miatti veszteségeket a tápegység pótolja a sorkimenő primer tekercsén keresztül (9. ábra).

A sorvégfokozatban a korábban megszokott sorkimenő és feszültségszorzó helyén a TR602 diódás splittrafó működik. Ennek szekunder tekercse három részre van osztva, mindhárom résztekercssel egy-egy nagyfeszültségű egyenirányító van sorba kapcsolva. A résztekercsek a diódájukkal egy-egy nagyfeszültségű egyenirányítót képeznek a sorvisszafutó impulzusok számára. Az így egyenirányított feszültség a menetek közötti illetve a földhöz képesti kapacitásokban tárolódik. A legfelső egyenirányító tárolókapacitása maga a képcső. A három egyenirányító kaszkádszerűen sorba van kapcsolva, így feszültségük összegződik és létrejön a 26...28 kV-os nagyfeszültség - nagyfeszültségű kondenzátorok és különösebb szigetelési problémák nélkül. A split - trafószerelevény a segédrács- és fókusz-feszültségbeállító potenciométereket is tartalmazza.

A fix induktivitású L601 linearizáló tekercs az odafutás elején befolyásolja az eltérítő áramot. Raszter korrekciót nem igényelő 21"-es típusoknál a sorméretet L651-gyel lehet beállítani, amely sorba kapcsolódik az eltérítő tekercsrel, így induktivitásának változtatásával az eltérítő energiát növelni vagy csökkenteni. Az ugyancsak a 21"-es készülékekben szereplő D610-C710 alkatrészek a nagy sugáráramoknál keletkező szinkronhibát -mint például a hálóábra vízszintes vonal alatt a függőleges vonalak törése nagy kontraszt esetén - kompenzálja.

A függőleges eltérítés

A TDA3654 függőleges eltérítő IC vezérlőjelét a tv-processzorból X109/3 csatlakozóponton át kapja. Az optimális sorváltás és képszinkron érdekében ez az 50 Hz-es jel a sorfrekvenciából van leosztva. A vezérlőjel az IC 1-es lábán át a meghajtó fokozat bemenetére kerül. A linearitás beállításához szükséges negatív visszacsatoló feszültség RC - hálózaton és C109/4-en át kerül a végfokról a tv-processzor 41-es lábára (függőleges visszacsatolás bemenet). A visszacsatoló áramkörben R707 a függőleges amplitúdó, R709 a linearitás, R704 a képhelyzet beállítására szolgál. A függőleges eltérítő tekercs az IC 5-ös lábáról X602-n át kapja az eltérítő áramot. Az IC tápfeszültségét D608 állítja elő a negatív sorimpulzus "talpából".

A megfelelően rövid (kb. 0,8 ms) visszafutási idő eléréséhez a visszafutás alatt az IC 6-os lábán a tápfeszültséget D701-C701 megnöveli: a végfokozat emelt tápfeszültség bemenete és a visszafutás-generátor kimenete (8-as láb) közé kötött C701-es kondenzátor az odafutás alatt tápfeszültségre töltődik, ehhez adódik hozzá visszafutás-kor a 8-as lábán megjelenő visszafutó impulzus.

Tápegység (11. - 12. ábra)

A készüléket egy szabadon rezgő kapcsolóüzemű tápegység látja el stabilizált tápfeszültségekkel. A kapcsolási frekvencia és a kitöltési tényező változtatásával nagy hálózati feszültség- és terhelésváltozások kiegyenlítésére képes, - beleértve a készenléti üzemmódot is. A TR501 tápegység trafó a szekunder oldal hálózat elválasztását is biztosítja. A hálózati feszültség K750 hálózati kapcsolón és X502 csatlakozón át érkezik az eltérítő lapra. Zavarszűrő LC-tagokon és az R501 csúcsáramkorlátozó ellenálláson átjut a DSOI...D504 Graetz-kapcsolású egyenirányítóra. Az egyenfeszültséget C540 pufferelkő szűri. Feszültségmentes állapotból bekapcsoláskor a lemágnesező tekercsbe X501 csatlakozón és R538-on - a PTC felmelegedéséig és nagy ellenállásúvá válásáig - folyó váltakozó áram a képcsövet lemágnesezi. Szekunder körü zárlat esetén a tápegység leállása, primer körü zárlat, alkatrész meghibásodás esetén Si501, Si502 olvadó betétes biztosíték véd az esetleges további károktól.

A T501 teljesítmény - MOSFET (IRFPE40) vezető fázisában az egyenirányított hálózati feszültségből felvett energia TR501 1-4 primer tekercsében tárolódik, és a zárófázisban adódik a szekunder tekercseken át a fogyasztóra. A T501 kapcsolótranszisztor vezérlését, a tápegység szabályozását és védelmét az IC501 (TDA4605-3) látja el, amely az ehhez szükséges információt vezető fázisban C540 pufferkon-denzátorról, zárófázisban a trafó 6-7 szabályzótekercséből veszi. A tápegység rezonanciafrekvenciáját a primer tekercs induktivitása és C544 határozza meg. Az R534-C543-D518 tagok a berezgéseket csillapítják.

A terheléstől függően a tápegység négy jellemző állapotba kerülhet.

- Üresjárás, terhelés nincs. A tápegység a saját - 100 kHz feletti rezonanciafrekvenciáján rezeg. A kimenőfeszültség - az alkalmazott előterheléseknek is köszönhetően - csak alig nagyobb a névlegesnél. Megközelítőleg ez az állapot valósul meg készenlétkben.
- Szabályozott tartomány. A kapcsolási frekvencia - jellemző értéke 35 kHz - a hálózati feszültség csökkenésével, illetve a terhelés növekedésével csökken. A kitöltési tényező főként a hálózati feszültségtől függ, a kimenőfeszültség stabil marad. Ez a tápegység üzemi állapota.
- Visszahajlási pont. Az átvitt teljesítmény itt maximális.
- Túlterhelési szakasz. A visszahajlási pont után további terhelésnöveléskor a kimenőfeszültség csökken, szekunder körü zárlat esetén a tápegység lekérdezési üzemmódba megy át: periodikus feléledési kísérletekkel győződik meg a zárlat meglétéről, az üresjáráshoz hasonló, minimális teljesítményfelvétel mellett. Az IC a 6-os tápfeszültség-bemenetére bekapcsoláskor, a küszöbszint elérésig R521-en át kap áramot, a felfutás alatt a C534-ben tárolt energiából, berezgett állapotban TR501 6-7 szabályzó tekercséből. T501 vezetőfázisa alatt a primer áram növekedését a primer tekercs induktivitása és a hálózati fe-szültség határozza meg. A fűrészfog alakú áram hasonmása jelenik meg az R530-C538 tagon, és az IC2-es primeráram-utánzó bemenetére kerül. Az RC-tag úgy van méretezve, hogy a trafómag a visszahajlási pontban se legyen telítésig előmágnesezve. A 3-as lábra kötött R531-R533 osztó szabja meg a hálózati feszültség alsó határértékét, ami alatt a tápegység már nem működik. A 3-as lábón levő feszültség határozza meg a visszahajlási pontot stabilizáló áramot is, amely az R530-on átfolyó árammal együtt feltölti C538-at, ezáltal T501 bekapcsolási időtartamát magasabb hálózati feszültségnél lerövidíti, így a visszahajlási pont változatlan marad.

A tápegységyszabályozó IC az 1-es lábán át kapja a szekunder terhelésről az információt. A szabályozó feszültség T501 zárási fázisa alatt a 6-7 szabályzó tekercs feszültségéből D514 által egyenirányítva, C536-tal szűrve és R522, R523, R537 osztón beállítható arányban leosztva keletkezik. Az R526-C537 tag a berezgéseket csillapítja. A 2-es lábón levő feszültséget -ezzel a primer csúcsáramot - az IC úgy szabályozza, hogy a szabályozó feszültség, ezzel a szekunder feszültségek is a névleges értéknek feleljenek meg.

Ha a trafó az energiáját a terhelésre ráadta, a szabályozó tekercsen a feszültség polaritást vált. A null átmenetet az IC az R525 előtét ellenálláson át a 8-as bemenetén detektálja. Ez egyúttal az oszcillátor visszacsatoló bemenete is, így minden nullátmenet (a lefutó élnél) egy kimenőimpulzust kelt az 5-ös lábón, ami a T501-et nyitja. Null átmenetek keletkeznek szekunder körü zárlat esetén fellépő lekérdező üzemmódban is, amikor nem kívánatos az oszcillátor beindítása, ezért az IC a T501 kikapcsolása után egy belsőleg meghatározott időtartam alatt érkező null átmeneteket nem veszi figyelembe.

A 7-es lábra kötött C542 hatására a tápegység rövidített idejű impulzusokkal indul, így a munkafrekvencia a felfutás ideje alatt is a hallható tartomány felett marad (lágú indulás). A szekunder feszültségek egyenirányításával és szűrésével létrejönnek a tápfeszültségek - mind üzemi, mind készenléti állapotban. A készenlétkben kívánatos

minimális fogyasztás úgy valósul meg, hogy a vezérlő IC351 41-es STDBY kimenetéről készletben X108/7-en át érkező H-szint a tápegység IC503-as kapcsolható 12V -os stabilizátorát (LM317) T502 tranzisztoron át kikapcsolt állapotban tartja. Így T601 sormeghajtó tranzisztor - és még sok áramkör, pl. a TV processzor, a tuner - nem kap tápfeszültséget, a 12V-ról, illetve sorimpulzusról táplált fokozatok tápfeszültség vagy vezérlés nélkül maradván alig fogyasztanak. Működőképes viszont az 5V-ról táplált infravevő és a vezérlőegység, amely bekapcsolási utasításra a STDBY kimenetről L-szintet küld T502-re, ez lezár, kollektorfeszültsége - egyúttal IC503 kapcsolófeszültsége - felugrik, és a 12V-os tápfeszültség megjelenésével a készülék működni kezd.

Figyelem!

- A tápegységtrafó primer oldalán levő alkatrészek mind üzemi, mind készletbeli üzemmódban hálózati feszültségen vannak. A javítandó készüléket leválasztó trafóról kell üzemeltetni!
- A C540 pufferekő közvetlenül a kikapcsolás után még feltöltöttek tekinthető. Nemcsak kellemetlen áramütést, hanem a félvezetőkre véletlenül rásütve jelentős károkat okozhat. Ez elkerülhető, ha beavatkozás előtt az elköt - 5-10 kohm-on keresztül - néhány másodpercig földre zárva kisütjük.

BEÁLLÍTÁSI ÚTMUTATÓ

Tápegység, eltérítés

Hálózati feszültség: 230 V, 50Hz

Jel: monosz-kópára, $U_{be}=1...14 \text{ mV}_{eff}$

Műszerigény: digitális egyenfeszültségmérő, pontosság tápegység felőli végén a többi beállítás esetén a $\min=1\%$

Indikálás: a sortápfeszültség beállításánál R610-nek a képernyőn [\(1. táblázat\)](#).

L100 video-detektorkör

Jel: 38,9 MHz-es vivő,

$U_{be}=10 \text{ mV}_{eff}$, mindkét ágban DC-leválasztó 1-10 nF-on keresztül a tuner 16, 17-es lábára (KF kimenet).

Indikálás: a tuner 5-ös lábán (AGC) egyenfeszültség-mérővel mérve.

Hangolódó: L100-zal AGC-feszültség minimumra.

Megjegyzés: ha az AGC-feszültség 8V-nál nagyobb, vagy a jelszintet növelve, vagy R201-gyel 5...7V műszerkitérést állítunk be.

Tuner AGC-indulás

Jel: monosz-kópára, VHF-3 sáv, $U_{\sim}=1 \text{ mV}_{eff}$

Indikálás: a tuner 5-ös lábán egyenfeszültség-mérővel.

Beállítás: R201-gyel a jel nélkül mérhető kb. 9V-os feszültség minimális csökkenésére.

Fekete-fehér egyensúly

Hálózati feszültség: 230 V, 50Hz

Jel: szabványos beállító ábra (monosz-kóp), $U_{be}=1...14 \text{ mV}_{eff}$

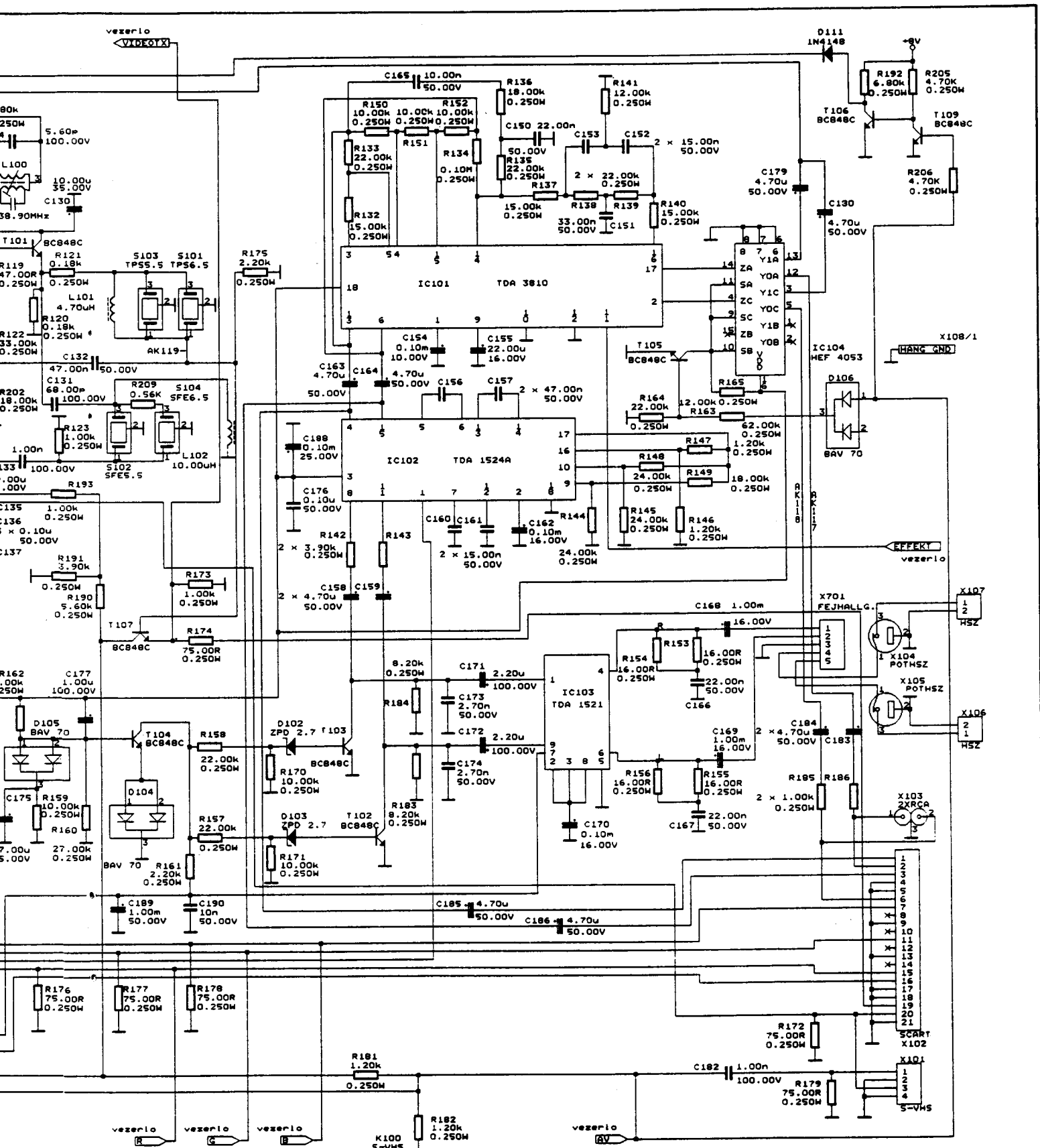
Műszerigény: egyenfeszültségmérő, oszcilloszkóp, pontosság: $\pm 1\%$.

Előkészület: a kontraszt (K) maximumra, a fényerő (F) normálisra, a szinteltéttség és a hangerő minimumra állítandó [\(2. táblázat\)](#).

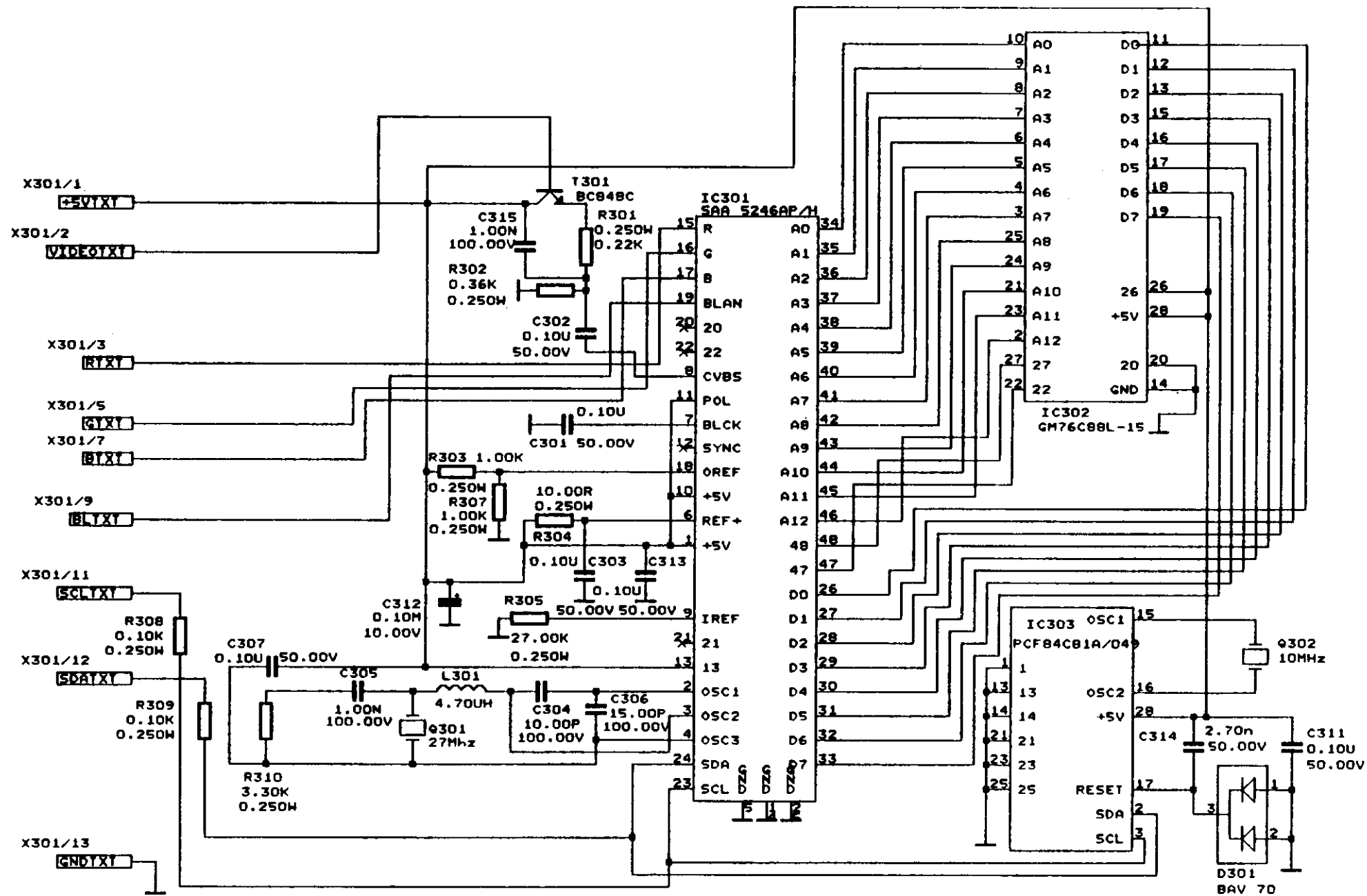
Az egyesített kapcsolási rajz a [13. ábrán](#), a beállító szervek és csatlakozók rajzai a [14.](#), [15.](#), [16.](#) és [17. ábrákon](#) láthatók.

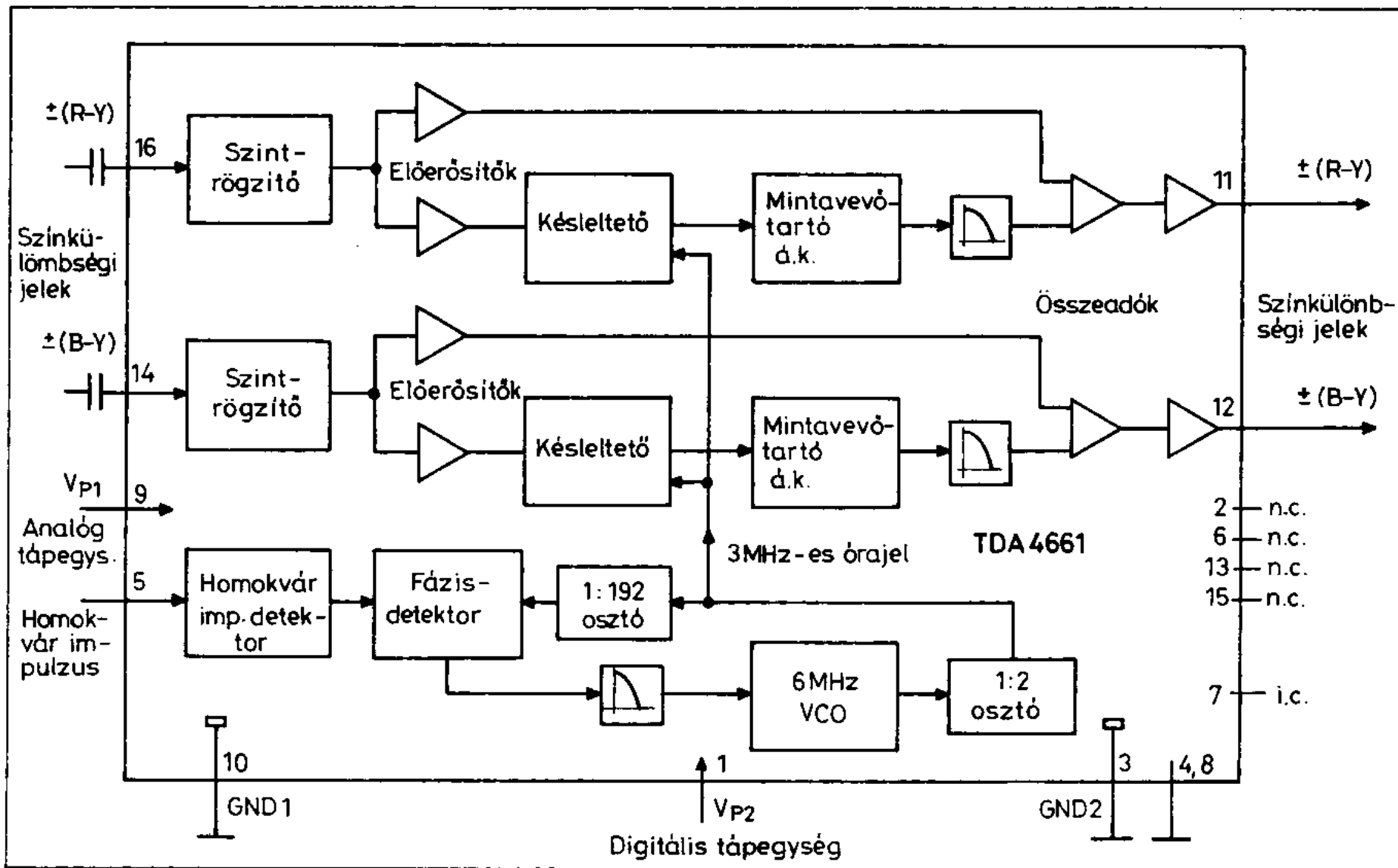

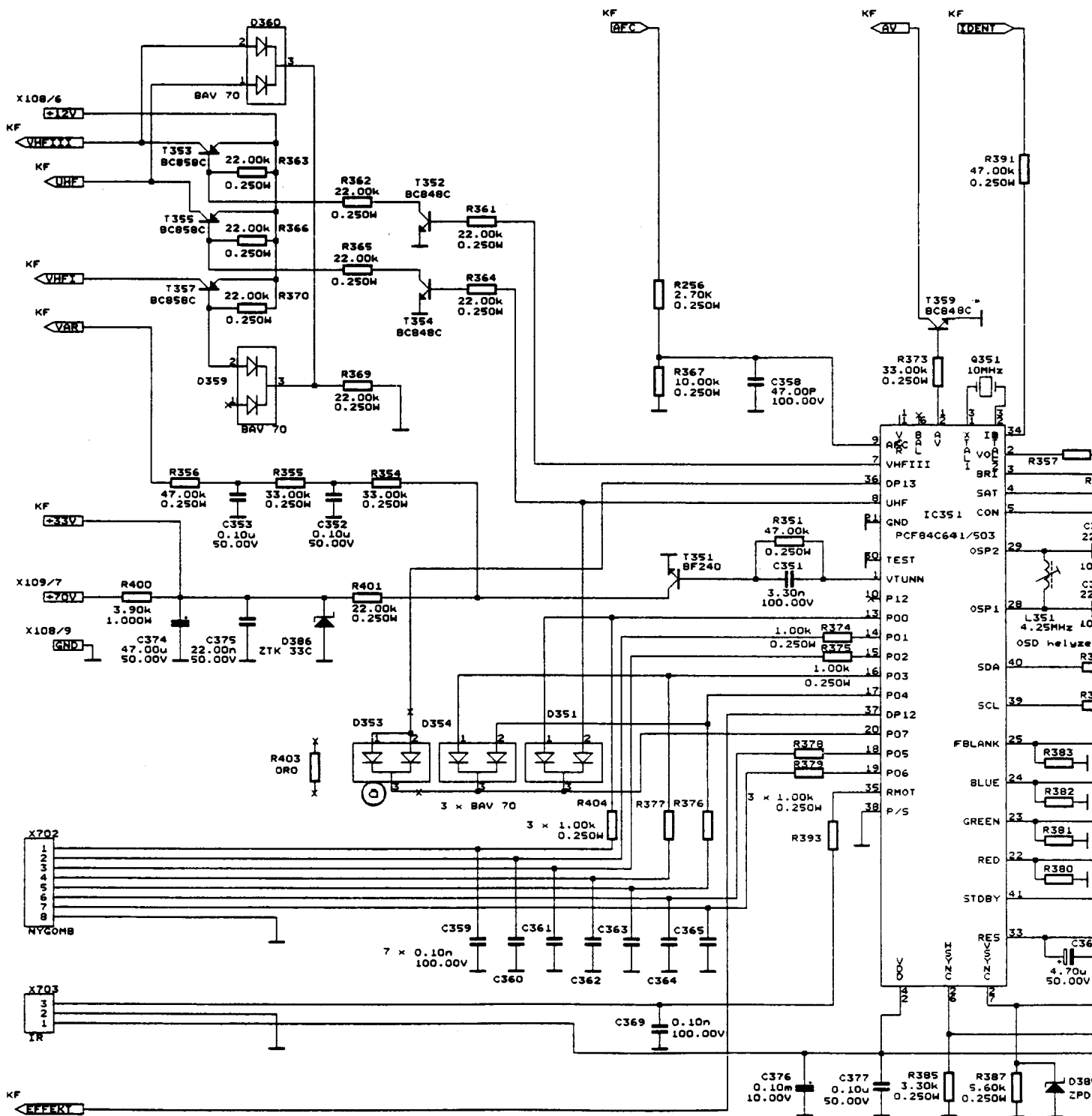
TV 328 ST típusok jelfeldolgozó
 ábrának elvi kapcsolási rajza

4. ábra. A TXT dekóder elvi kapcsolási rajza

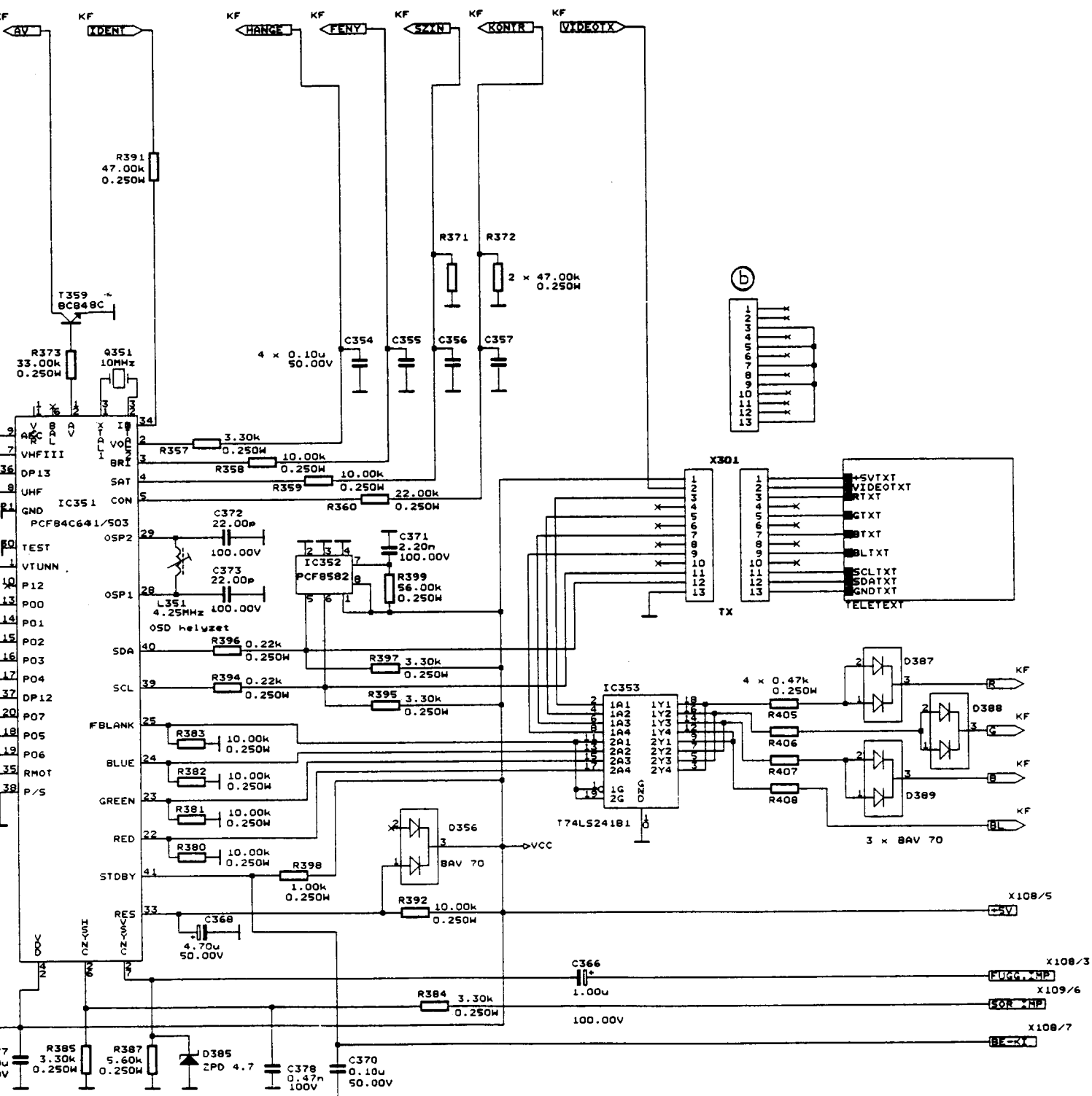
2. ábra. A TDA 4661 IC belső kapcsolási tömbvázlata

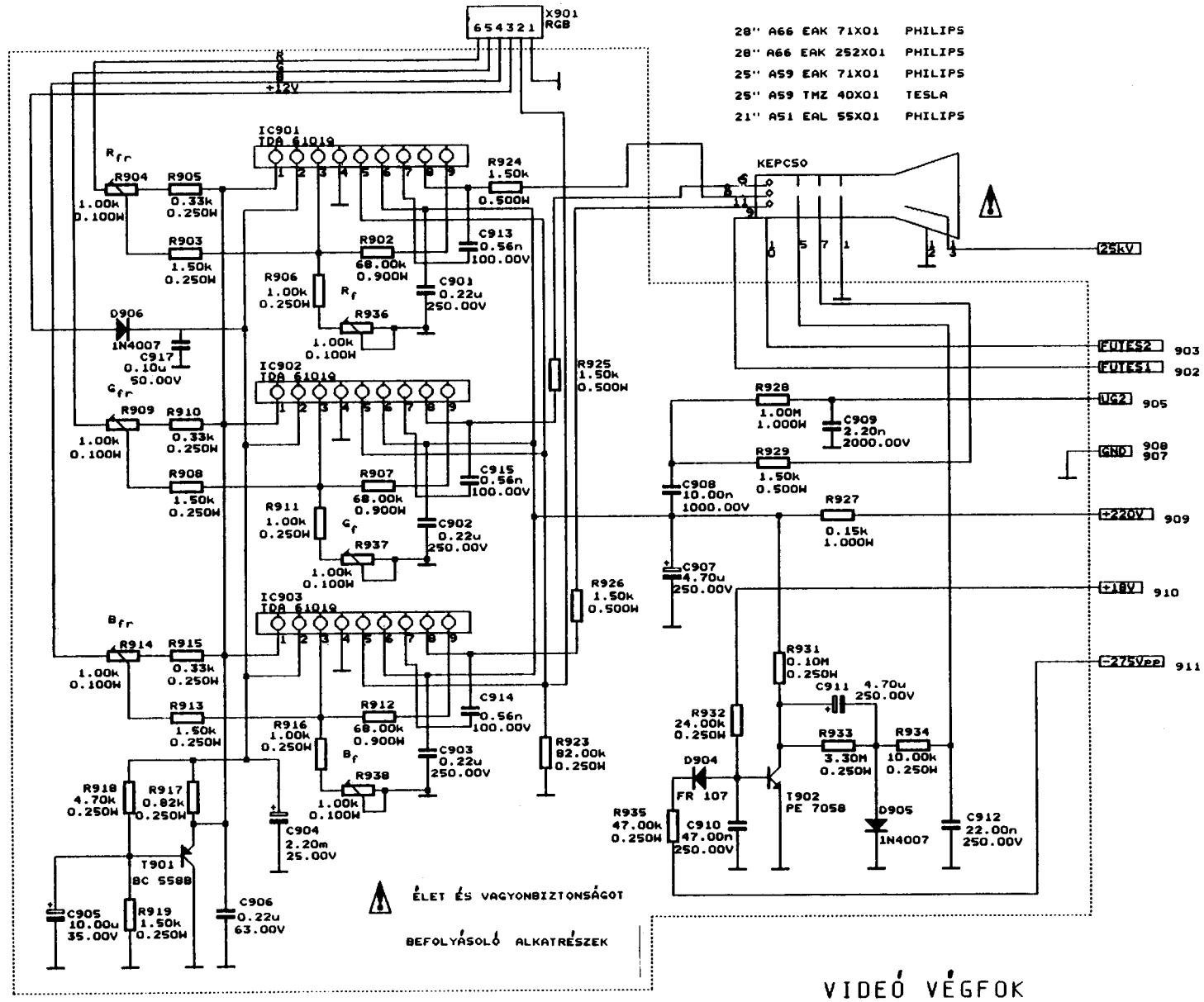
a Jelölt pozícióban ST típusúknál D353-D354, M típusúknál R403 szerepel

b az X301 csatlakozóra TX típusúknál a teletext modul, nem TX típusúknál modulhelyettesítő kerül

3. ábra. A vezérlőegység elvi

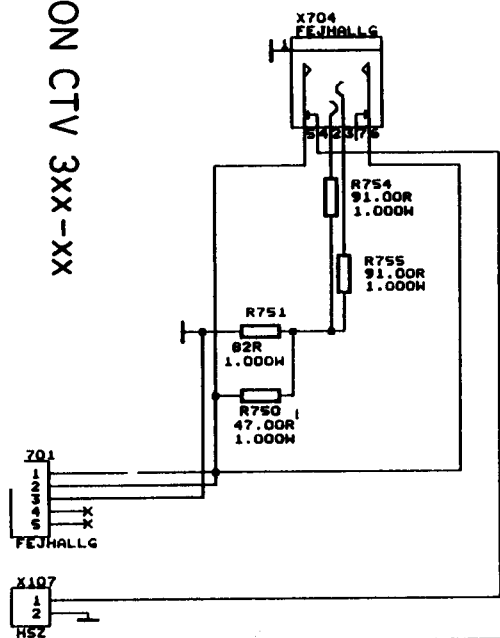
a. A vezérlőegység elvi kapcsolási rajza

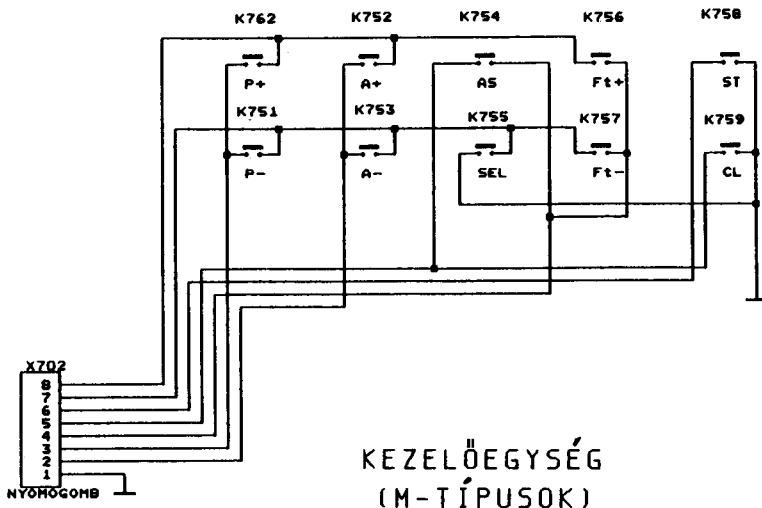
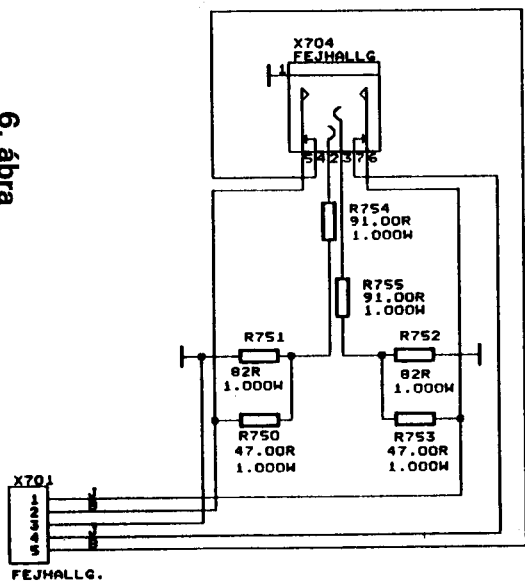
ORION CTV 3xx-xx

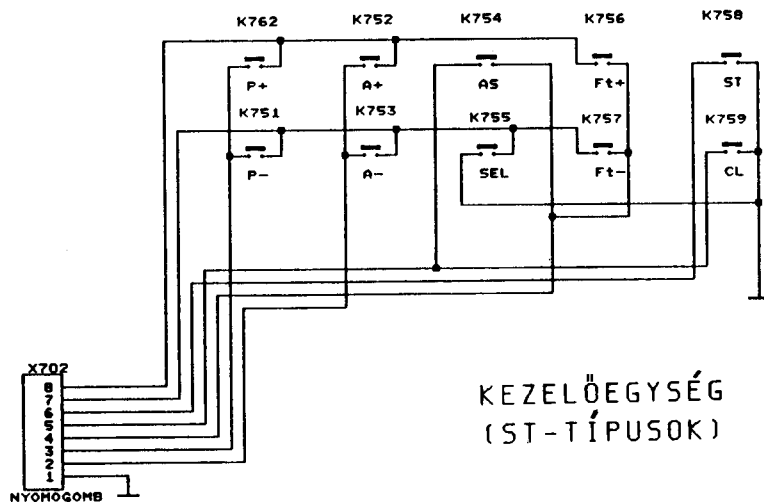
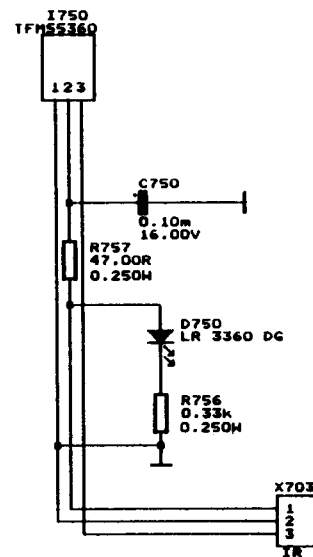
ORION CTV 3XX-XX

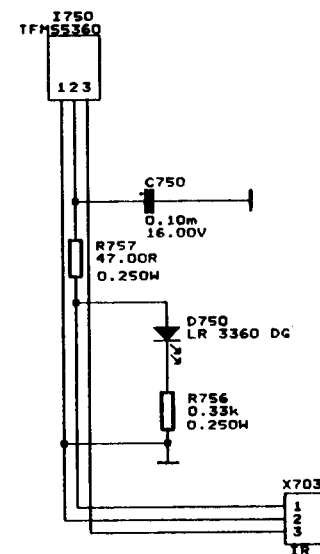
6. ábra

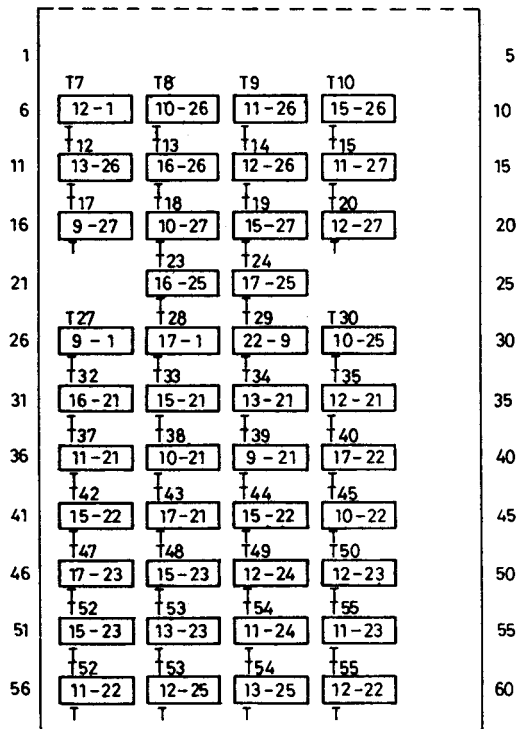
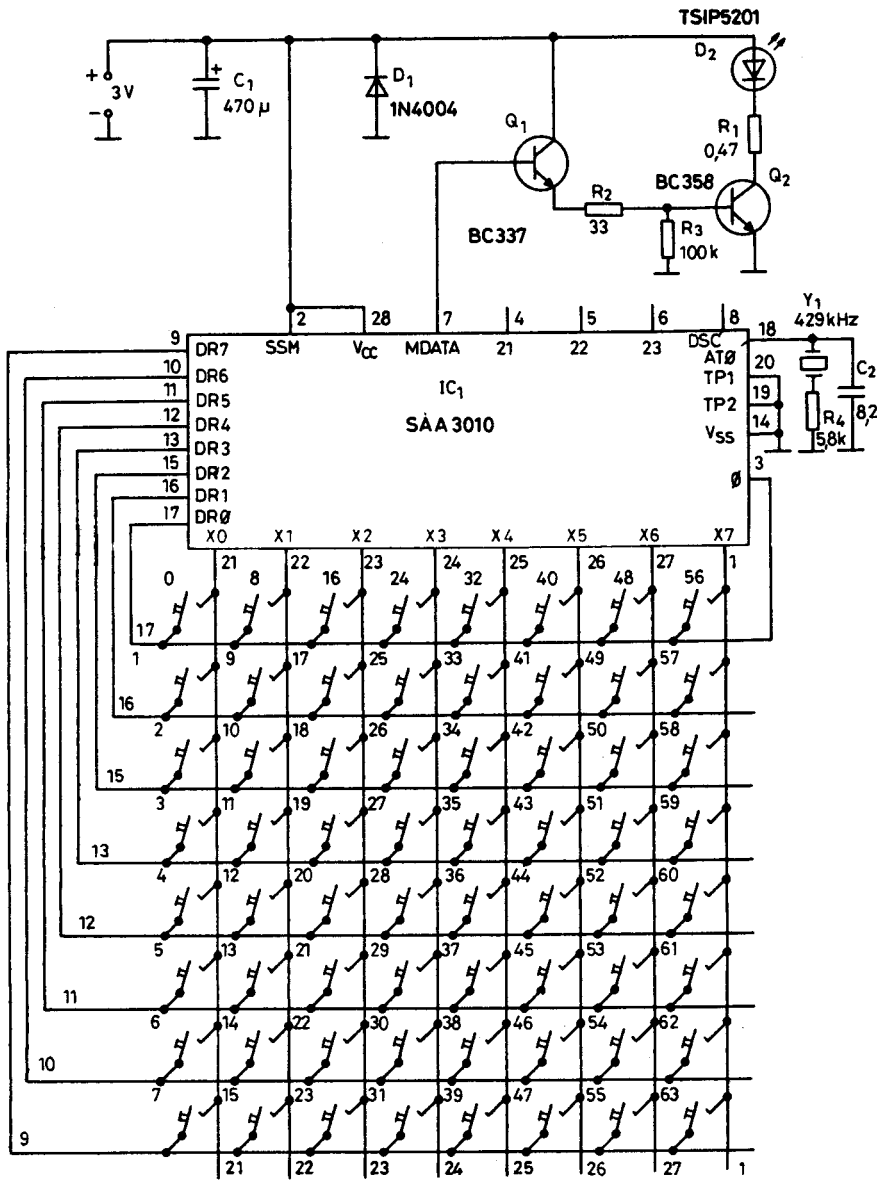

KEZELŐEGYSÉG
(M-TÍPUSOK)

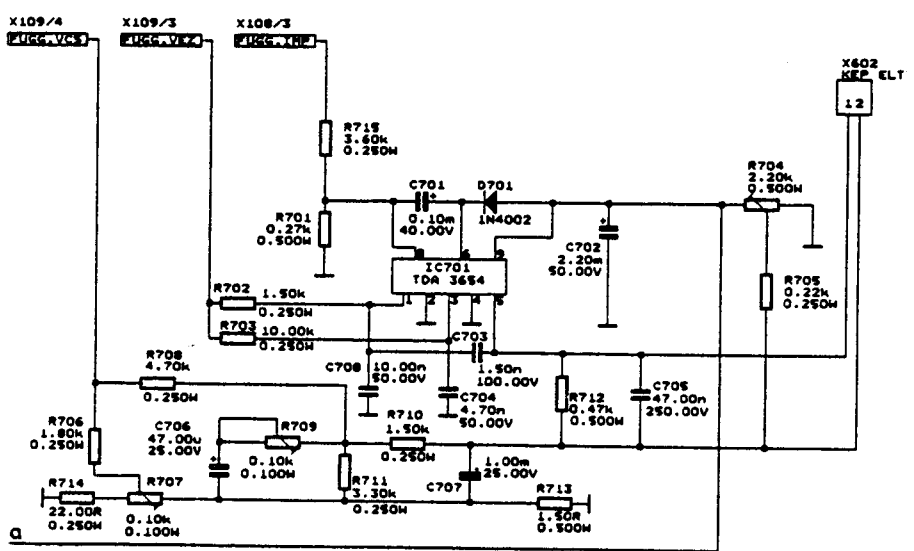
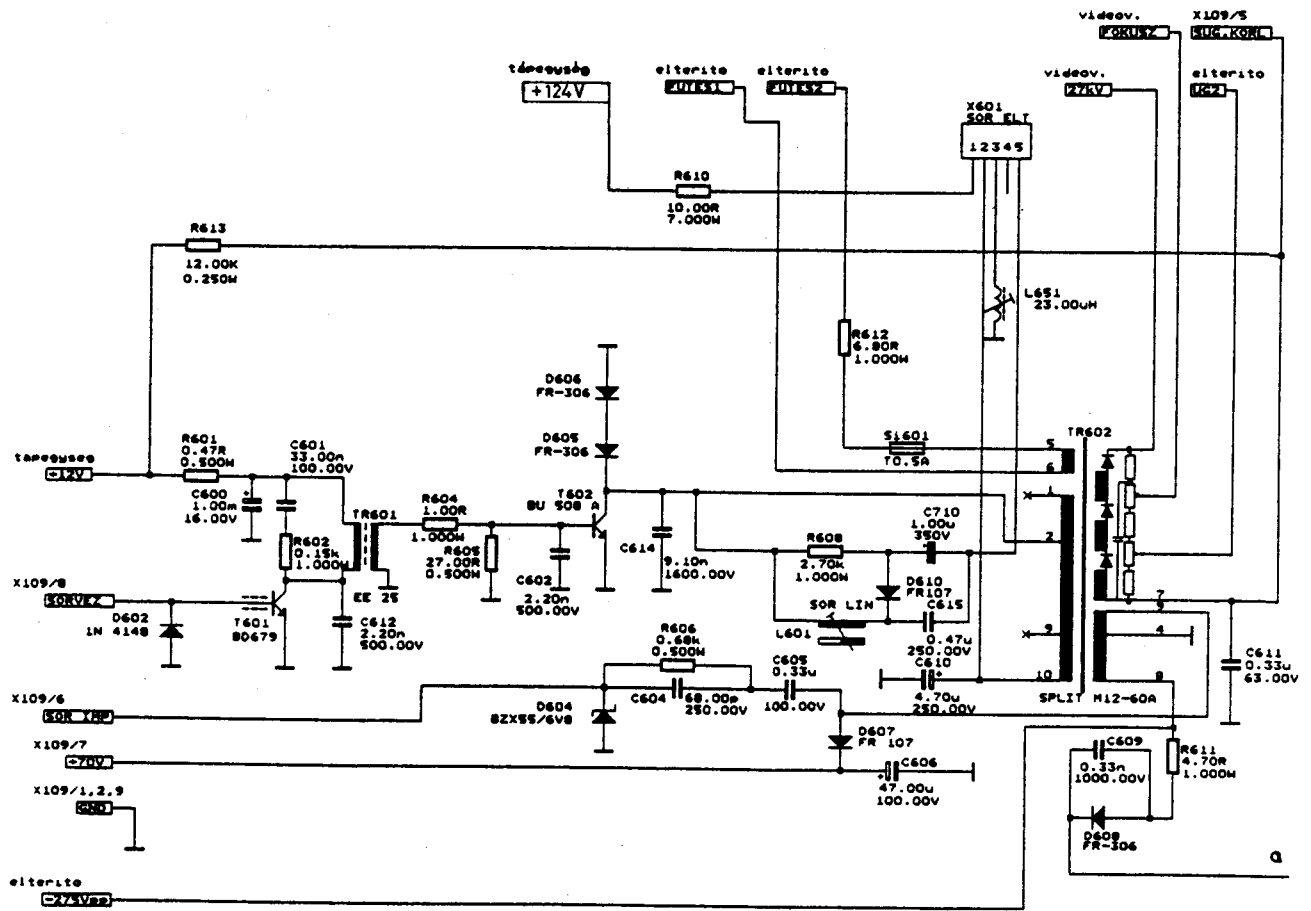

KEZELŐEGYSÉG
(ST-TÍPUSOK)

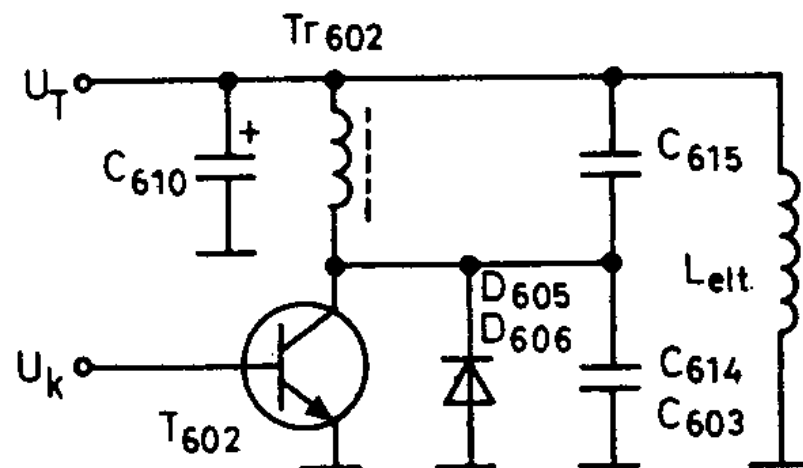
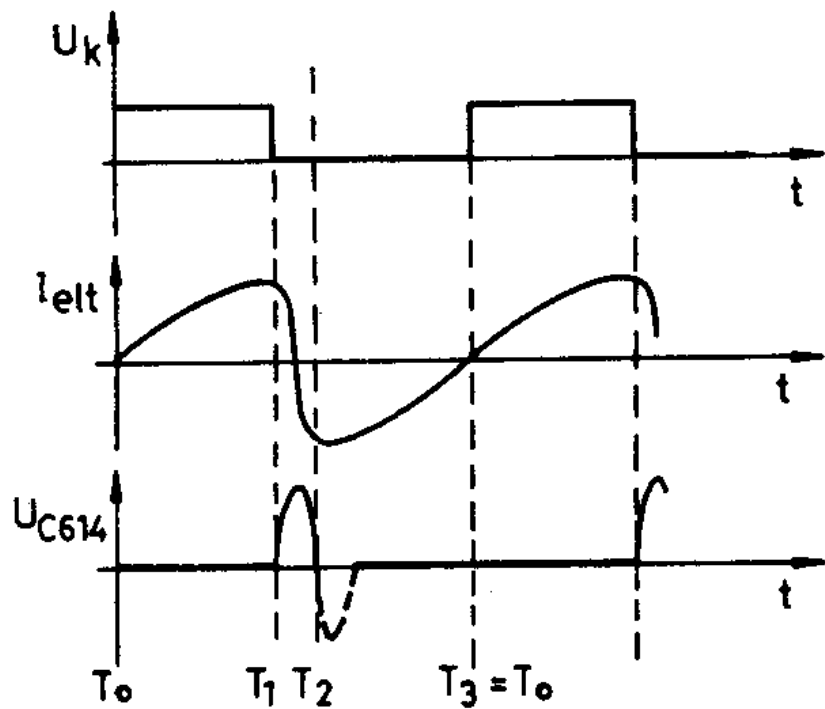

7. ábra

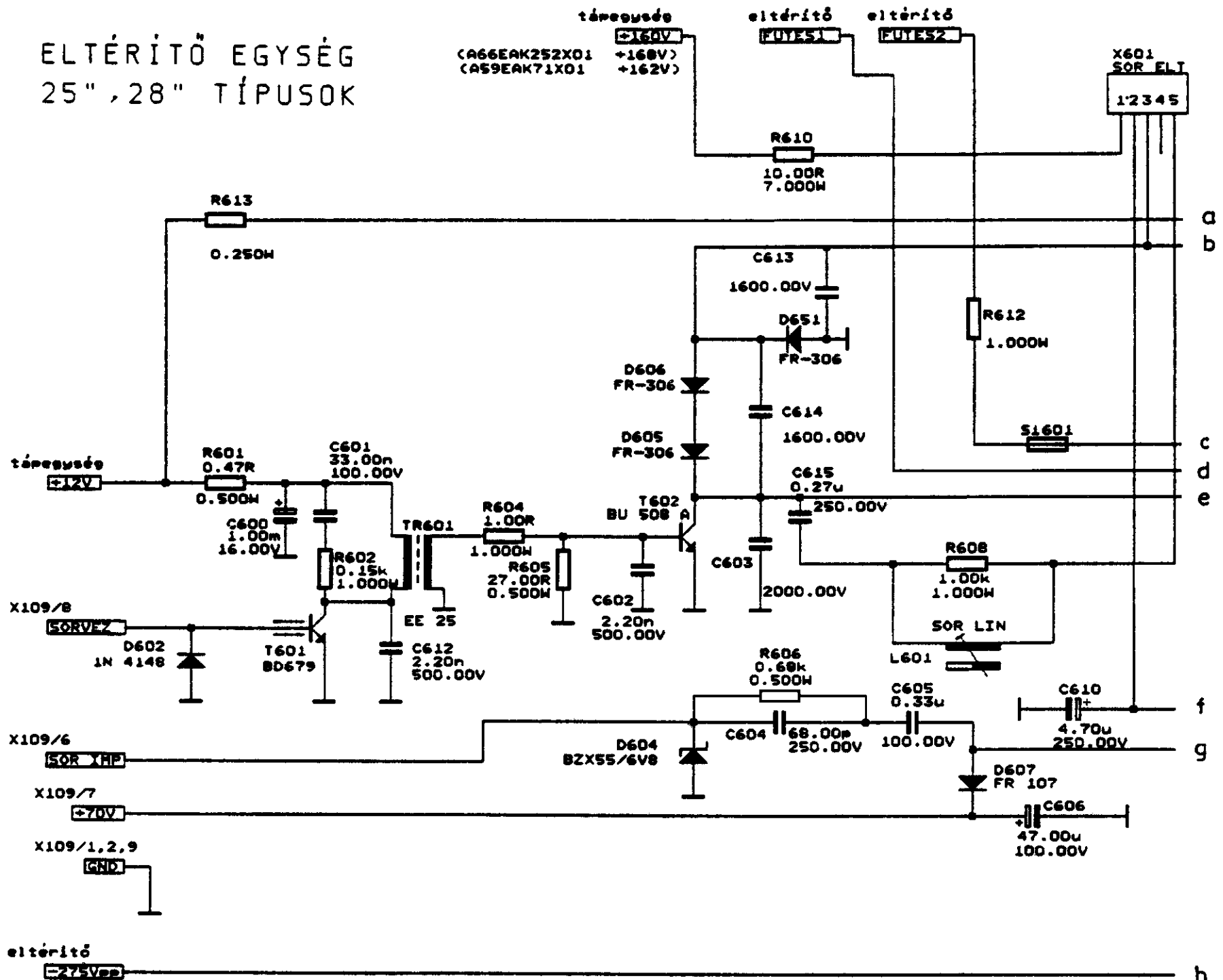

8. ábra

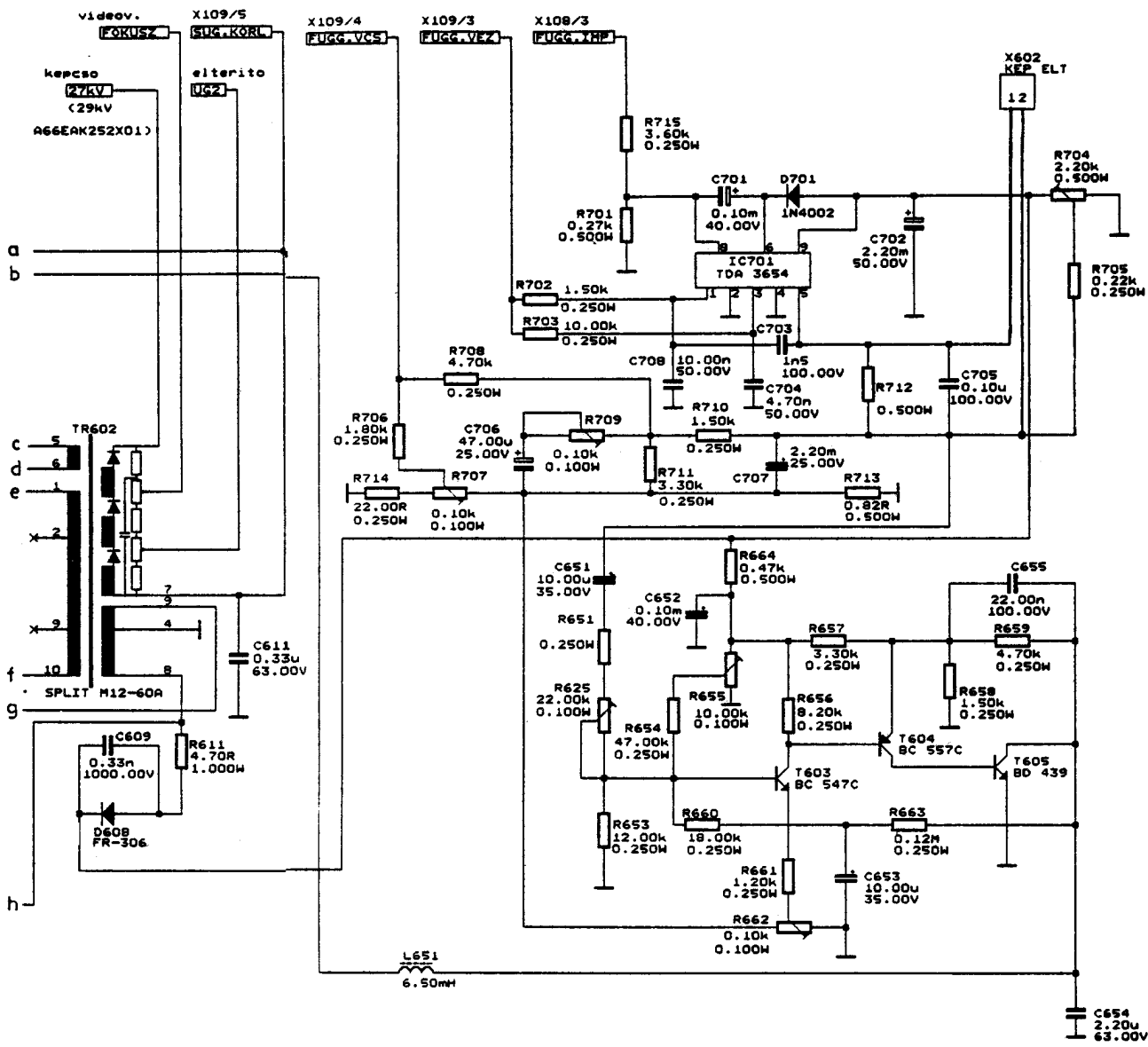

9. ábra

ELTÉRITŐ EGYSÉG 25", 28" TÍPUSOK

10.a ábra

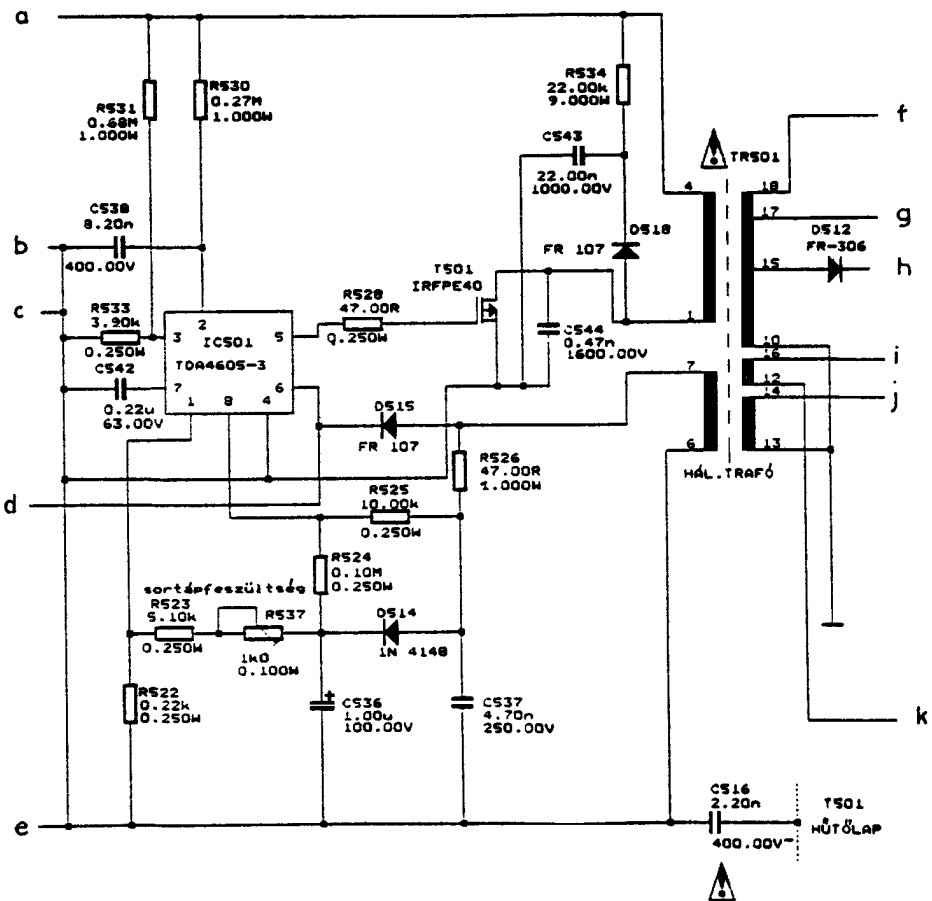
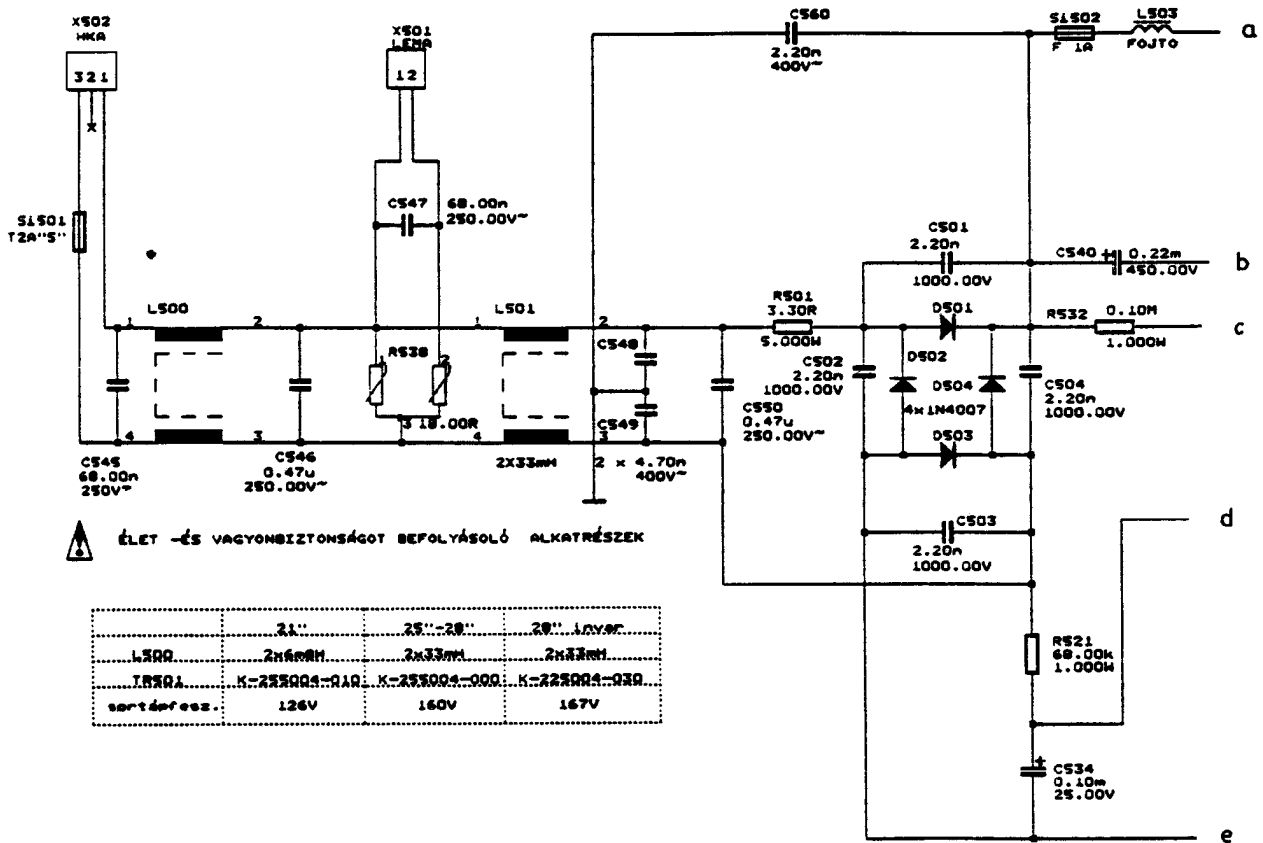
	C613	C614	R612	S1601	R613	R712	C603	R651
VIDEOCOLOR	A66ECY13X31	12n	10n	2R2	1A T	7k5	1n	12k
TESLA	A59TMZ40X01	10n	9n1	5R6	0.5A T	10k	1n	33k
PHILIPS	A59EAK71X01	10n	9n1	8R2	0.5A T	10k	n47	12k
PHILIPS	A66EAK252X01	9n1	9n1	8R2	0.5A T	7k5	n47	12k
PHILIPS	A66EAK 71X01	10n	9n1	6R8	0.5A T	9k1	1n	33k

ORION CTV

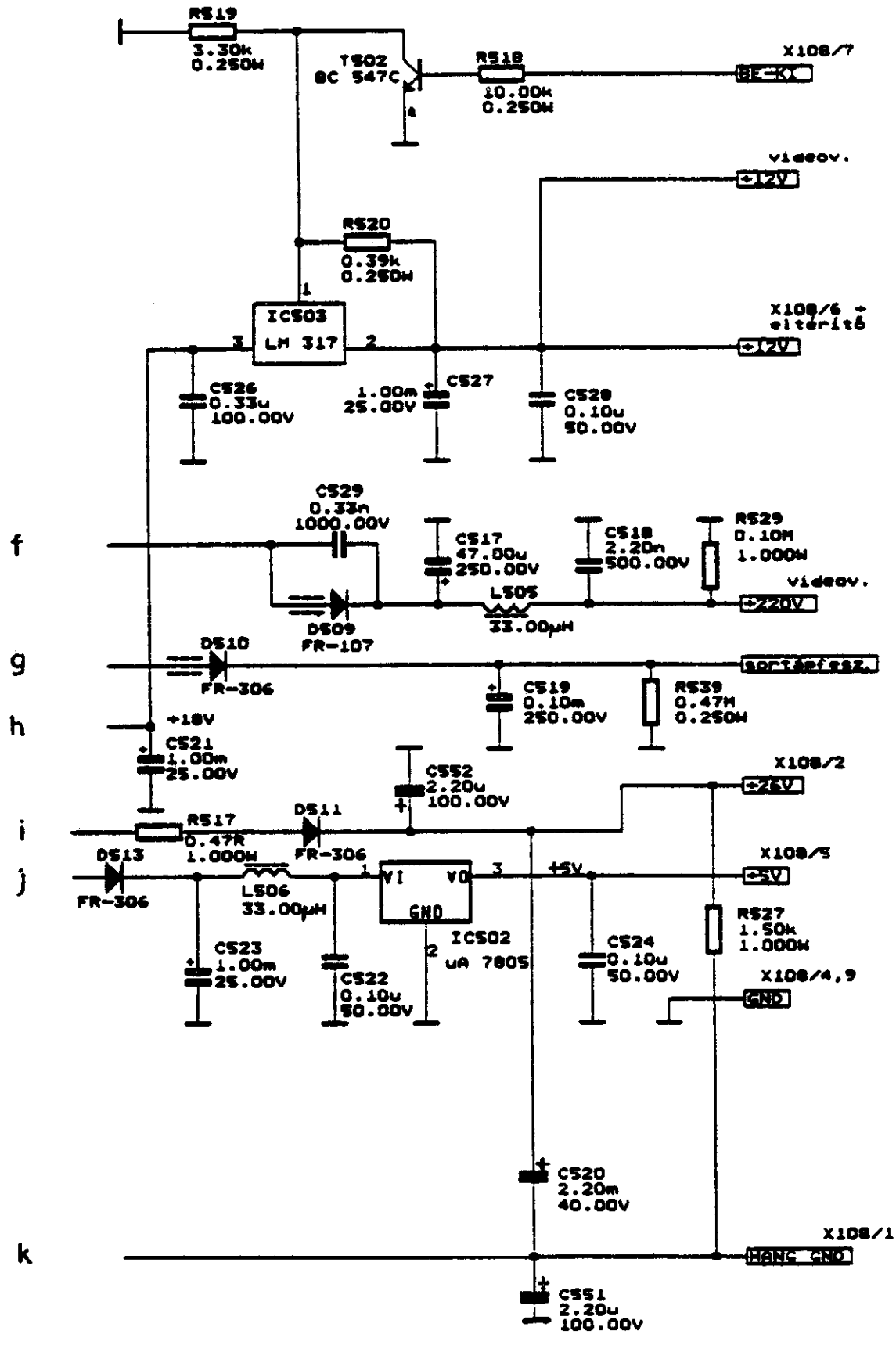
ELTÉRÍTŐ EGYSÉG
25", 28" TÍPUSOK

10.b ábra

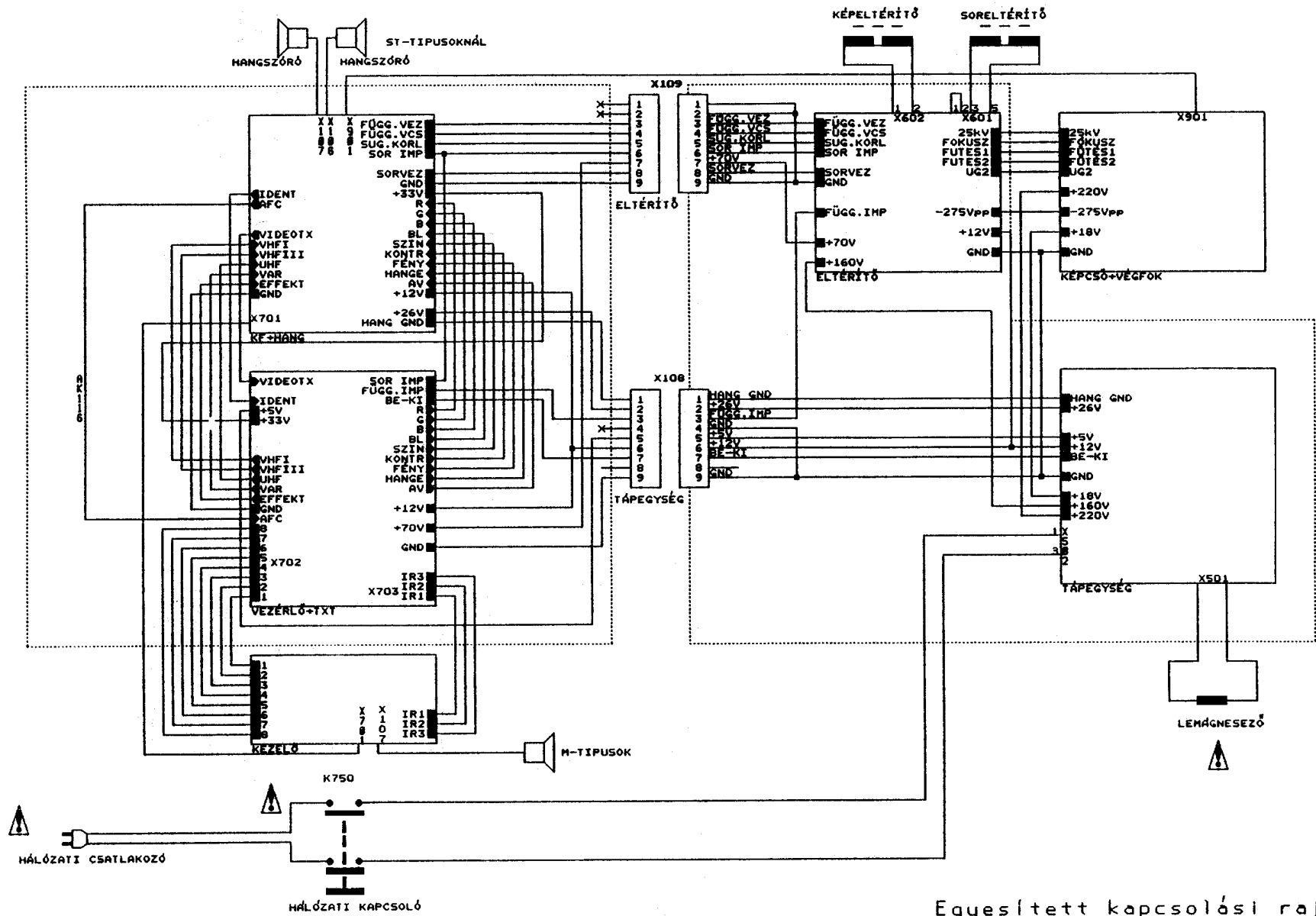

11. ábra

12. ábra

Egysített kapcsolási rajz

ÉLET ÉS VAGYONBIZTONSÁGOT BEFOLYÁSOLÓ
 ALKATRÉSZEK

13. ábra

1. Táblázat

Beállítandó	Beállítóelem	Megjegyzés		
sortápfeszültség	R537	AV-állásban 0 sugáráramnál	A66EAK71 x01	160 V
		A66EAK252 x 01	168 V	
		A59EAK71 x01	162 V	
		A59TMZ40 x 01	160 V	
		A51EAL55 x 01	124 V	
U_{G2}	TR602 (alul)	változtatás esetén a fekete-fehér egyensúlyt be kell állítani /lásd ott)		
fókusz	TR602 (föül)	optimális képélességre, lehetőleg a teljes képernyőn		
sorhelyzet	R188	középre		
raszterkorrekció (a)	R625	a szélső függőleges vonalak egyenesek legyenek		
trapéztorzítás (a)	R662	az ábra sarokpontjai alul-föül egyenlő távolságban legyenek		
sorméret	R655	a minimumról növelve addig, amíg az ábra szürke mezőjének határ- L651 (b) vonalai éppen eltűnnek		
képlinearitás	R709	az alsó félkört a felső félkör méretére állítani		
képméret	R707	a függőleges körátmérőt a vízszintes körátmérő méretére állítani		
képhelyzet	R704	középre állítani		
OSD-helyzet	L351	a kézi hangológombokat felváltva nyomogatva a felső sort középre állítani.		

Megjegyzés:

(a): Csak a 25"-os és 28"-os típusoknál szükséges beállítások.

(b): A 21 "-os típusoknál L651 a sorméret-beállító elem

2. Táblázat

Beállítandó	Beállítóelem	Jel	Indikáláshelye	Megjegyzés
feketeszint	R936	(AV- állás)	R katód	25' ; 28": 180 V
	R937		G katód	21": 170 V
	R938		B katód	(egyenfeszültség-mérővel mérve)
fehérszint	R904	monoszkóp	R katód	U _{G2} minimumra 28": 110 Vpp 25": 90 Vpp 21": 80 Vpp (oszilloszkóppal mérve)
	R909		G katód	
	R914		B katód	
U _{G2}	TR602 (alul)	(AV-állás)	képernyő	a visszafutás-csíkok éppen eltűnjenek
fekete-egyensúly	R936	monoszkóp	képernyő	K min.
	R937			F normál
	R938			
fehér- egyensúly	R904	monoszkóp	képernyő	K max.
	R909			F normál
	R914			

Megjegyzés: az utolsó két műveletet ismételni kell, amíg az ábra valóban fekete-fehér lesz, és tónusa kontraszt-szabályzáskor sem változik. A beállításokat úgy kell elvégezni, hogy a beállított BA-jelértékek egyik katódon se legyenek kisebbek a megadottnál.